

Egen individ eller bihang?

- en kvalitativ studie om barnperspektivet på kvinnojourer

Erika Rovina & Nina Stenmark

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kandidatuppsats SOPA63
VT 13

Handledare: Eva Palmblad

Abstract

Author: Erika Rovina & Nina Stenmark

Title: Individual or appendage? - a qualitative study about the child perspectives in women's shelters [translated title]

Supervisor: Eva Palmblad

Assessor: Dolf Tops

The aim of this study was to highlight how women's shelters work with the child perspectives and examine whether there is any difference in how the two national associations Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks) and Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR) applies the child perspectives. To examine this, we conducted interviews with six employees and one volunteer from four different women's shelters. We chose to use a qualitative method with semi-structured interviews, combined with vignettes. As support during the interviews we used an interview guide with four main topics: background information, the child perspectives, working practices and organizational guidelines. We thought this method was relevant for the purpose of the essay as we wanted to do a more complex analysis. The analysis is based on two different theories: the child perspectives and organizational theory with a focus on organizational culture. After taking part of the response, we believe that women's shelters take the child perspectives into account in all work related to children, for example by showing respect, making sure the child's needs are provided for, listen to the child's opinions, activate them and give them security. Roks and SKR's guidelines contain a child perspective. The national associations' definition of the child perspectives was not considered by the interviewees to be clearly defined in the guidelines. We did not experience a distinct organizational culture specific to Roks or SKR, or specific to the single women's shelter. The differences in the application of the child perspectives we have been able to discover has not been according to which national association the respondents belonged, but were based on individual values and opinions.

Keywords: child perspectives, women's shelter, organizational culture, vignettes.

Förord

Först vill vi ägna ett stort tack till alla våra respondenter som har medverkat i undersökningen. Vår uppsats hade inte varit möjlig att genomföra utan er medverkan. Ni har bidragit med kloka ord och tankar som bidragit till att vi erhållit en större förståelse för era verksamheter. Varmt tack till vår handledare Eva Palmblad för stöd, rådgivning och tillgänglighet under uppsatsskrivandet. Din vägledning har varit värdefull för att komma vidare vid de tillfällen vi fastnat i arbetsprocessen.

Lund, maj 2013

Nina Stenmark & Erika Rovina

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 INTRODUKTION	5
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	5
1.3 SYFTE.....	6
1.4 FRÅGESTÄLLNINGAR	6
1.5 BAKGRUND	6
1.5.1 SKR.....	7
1.5.2 Roks.....	7
1.5.3 FN:s Barnkonvention.....	8
1.6 BEGREPPSFÖRKLARING.....	8
2. TIDIGARE FORSKNING	9
2.1 FORSKNING OM KVINNOJOURER	9
2.2 FORSKNING OM BARNPERSPEKTIVET	10
2.3 FORSKNING OM BARN SOM UPPLEVER VÅLD	11
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	13
3.1 BARNPERSPEKTIVET	13
3.2 ORGANISATIONSTEORI.....	15
3.2.1 Organisationskultur	15
4. METOD	16
4.1 METODVAL	16
4.2 METODENS FÖRTJÄNSTER OCH BEGRÄNSNINGAR.....	17
4.2.1 Semistrukturerad intervju.....	17
4.2.2 Vinjettfrågor.....	18
4.3 UTFORMNING AV VINJETTER.....	18
4.4 URVAL	19
4.5 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID INTERVJU	19
4.6 TILLFÖRLITLIGHET	20
4.7 FÖRFÖRSTÅELSE	21
4.8 TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID ANALYS	22
4.9 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	22
4.10 ARBETSFÖRDELNING.....	23
5. RESULTAT OCH ANALYS	24
5.1 VAD GÖR EN KVINNOJOUR?.....	24
5.2 BARNPERSPEKTIVET FÖR INDIVIDEN.....	25
5.3 TILLÄMPNING AV BARNPERSPEKTIVET.....	27
5.4 RESULTAT OCH ANALYS UTIFRÅN VINJETTERNA	32
5.4.1 Ålders- och könsperspektiv	32
5.4.2 Relationer och umgänge	35
5.5 MEDLEMSORGANISATIONERNA ROKS OCH SKR.....	38
6. AVSLUTANDE DISKUSSION	41
6.1 SAMMANFATTNING OCH SLUTSATS	41
6.2 METODOLOGISKA REFLEKTIONER.....	44
6.3 SLUTORD	44
REFERENSER	45

BILAGA 1	49
INFORMATION OM DELTAGANDE	49
BILAGA 2	50
INTERVJUGUIDE.....	50
<i>Bakgrundsinformation</i>	50
<i>Barnperspektivet</i>	50
<i>Arbetsrutiner</i>	50
<i>Organisatoriska riktlinjer</i>	50
BILAGA 3	51
VINJETT 1, SIMON.....	51
BILAGA 4	52
VINJETT 2, GORAN, SAMAN & TARA	52
BILAGA 5	53
VINJETT 3, MIRJAM.....	53

1. Inledning

1.1 Introduktion

Varje år är vart tionde barn i Sverige med om att deras mamma misshandlas av sin partner, oftast barnets pappa, vilket innebär 200 000 barn (SKR 2011a). År 2011 bodde cirka 1800 av dessa barn på någon utav Sveriges kvinnojourer (SKR 2011a, Roks 2013). Eftersom det kommer många barn till kvinnojourerna varje år innebär det att kvinnojourerna har ett barnperspektiv att ta hänsyn till i all sin verksamhet. Sveriges kvinnojourer är uppdelade i två medlemsorganisationer, Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR) och Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks). Varje kvinnojour är medlem i antingen SKR eller Roks vilket innebär att de ska följa respektive medlemsorganisationens stadga men har stor frihet att organisera sin egen verksamhet. I de två medlemsorganisationernas stadgar går det att utläsa att de båda ska ta hänsyn till kvinnorna och deras barn i arbetet. Däremot beskriver SKR att de ska ta hänsyn till barnperspektivet medan Roks enbart nämner att de ska verka för kvinnor och barn (SKR 2009, Roks 2010). SKR har sedan 2008 drivit ett projekt som kallas *Ur barnens perspektiv* som verkar för att få fram barnens perspektiv samt finna metoder för att på ett lämpligt sätt hantera barns utsatthet. Metoden de tagit fram under projektets gång används i samtalsgrupper med barn och vuxna i såväl förebyggande, behandlande som stödjande syfte (SKR 2011b). Då Roks respektive SKR benämner barnperspektivet på olika sätt i deras stadgar finner vi det intressant att undersöka om och hur de båda medlemsorganisationerna tillämpar sig av ett barnperspektiv.

1.2 Problemformulering

Barnen som kommer till kvinnojouren med sin mamma är egna individer med egna behov och åsikter. De ska behandlas därefter men hur ser det egentligen ut på kvinnojourerna idag? Vi frågar oss om det finns ett etablerat barnperspektiv och hur det i så fall tillämpas. Att närmare undersöka detta område är viktigt då även barnens behov bör vara centralt i kvinnojoursarbetet eftersom barnen är lika utsatta i situationen som sina mödrar. Vidare är ämnet relevant för vår yrkesutbildning då utbildningen lär ut att ett helhetsperspektiv bör tillämpas inom socialt arbete. Att tillämpa ett helhetsperspektiv tänker vi oss därmed är särskilt viktigt på en kvinnojour då det inte enbart är kvinnan som kvinnojourerna vänder sig till utan även deras barn. Vi ställde oss frågan om barn som kommer till kvinnojourerna behandlas som egna individer eller som en homogen grupp, kvinnans barn.

Hur definieras då barnperspektivet? Enligt Hundeide, Pramling Samuelsson och Sommer (2011) kan barnperspektivet beskrivas som de vuxnas upplevelse av barnets uppfattningar, erfarenheter och handlingar. Det innefattar att vuxna ska eftersträva en förståelse för barnets egen upplevelse och situation. Tanken är att barnperspektivet ska bli så likt barnets erfarenhetsvärld som möjligt men det kommer alltid vara de vuxnas tolkning av barnets utsagor och tankar. Barnperspektivet belyses även utifrån hur man ser till barnets bästa, barnets villkor samt uppmärksammar konsekvenser som påverkar barnet (Halldén 2003). Barnperspektivet bör inte förväxlas med barns perspektiv som syftar till att åskådliggöra barnets egna erfarenheter, uppfattningar och förståelse (Hundeide et al. 2011). Barnperspektivet har sin utgångspunkt i FN:s Barnkonvention (ibid.) och därmed anser vi den vara relevant för att förstå barnperspektivet. Det är inte barnen i sig vi kommer fokusera på i vår undersökning utan de professionella som arbetar på kvinnojourerna. Därmed kommer vi belysa hur kvinnojourerna använder sig av barnperspektivet ur ett organisationsperspektiv.

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att belysa hur kvinnojourer arbetar med barnperspektivet samt undersöka om det finns någon skillnad i hur kvinnojourerna tillhörande de två medlemsorganisationerna Roks och SKR tillämpar barnperspektivet.

1.4 Frågeställningar

- Hur tillämpas barnperspektivet i det dagliga arbetet på kvinnojouren?
- Vad säger organisationens stadgar och riktlinjer om hur barnperspektivet ska implementeras i arbetet?
- Finns det skillnader gällande hur barnperspektivet tillämpas inom SKR respektive Roks?

1.5 Bakgrund

Sveriges kvinnojoursrörelse startade i mitten av 70-talet som en reaktion på mäns våld mot kvinnor (Roks 2007). Kvinno- och tjejjourerna idag är medlemmar i antingen Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund (SKR) eller Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks). Båda organisationerna är partipolitiskt och religiöst obundna. Roks bildades 1984. 1996 bröt sig ett antal kvinnojourer ur Roks och bildade en egen medlemsorganisation som idag är SKR (SKR 2011c).

1.5.1 SKR

SKR:s vision är ”ett jämställt samhälle fritt från våld” (SKR 2009). Enligt SKR:s stadgar ska de verka för såväl ett kvinnoperspektiv som ett barnperspektiv och arbetet ska präglas av respekt för varje människas lika värde. De anser att det yttersta uttrycket för ett icke jämställt samhälle är mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer samt vuxnas våld mot barn. Varje barn och kvinna har enligt SKR rätt till frihet från våld och förtryck. Därför har organisationen särskilt fokus på dessa frågor. Organisationens uttalade uppgifter enligt deras stadgar är att stödja utvecklingen av de kvinnojourer och tjejjourer som är medlemmar i SKR. Utöver detta ska de tillvarata gemensamma intressen, sprida information om verksamheten, delta i att främja forskning, verka för förbättringar på politisk nivå gällande frågor som rör mäns våld mot kvinnor och barn samt bevaka och besvara remisser gällande utredningar och förslag (SKR 2009).

SKR (2011d, 2011e) uttalar att de tar hänsyn till barnperspektivet. Alla barn upp till 18 år är välkomna på SKR:s kvinnojourer tillsammans med sina mödrar, oavsett kön. Barnet ska ses som en egen individ med egna behov och önskemål samt upplevelser av våldet. Med detta menas att barnet inte får ses som ett bihang till mamman. SKR är medlem i Nätverket för barnkonventionen (www.barnkonventionen.se) vilket innebär att de arbetar mot att göra FN:s Barnkonvention till svensk lag.

1.5.2 Roks

Roks vision är att utifrån en feministisk grundsyn förändra de strukturer som skapar och upprätthåller mäns överordning gentemot kvinnor. Vidare bygger deras vision på ett samhälle där varje enskild kvinna och barns mänskliga rättigheter och livsutrymme respekteras. Vilket innebär att de ska kunna leva utan förtryck, våld, utsatthet samt hot. Kvinnojourernas arbete bygger på en feministisk metod som syftar till hjälp till självhjälp (Roks 2010). Enligt Roks (2010) stadgar ska organisationen tillvarata medlemsjourernas gemensamma intressen och i feministisk anda verka mot mäns våld mot kvinnor och barn. De verkar även för kvinnors frigörelse från manlig dominans och överordning inom samhällets alla nivåer. De uppgifter Roks uppger sig ha är att ge råd och service till medlemmarna, stödja kvinnorna i deras uppbyggande av nätverk samt anordna utbildningar. Vidare ska de bevaka utredningar inom organisationens intresseområde, bedriva opinionsbildande verksamhet, stödja feministisk forskning samt samverka med myndigheter och organisationer i deras arbete (Roks 2010).

Roks (2008) ska verka för att skydda barn och möta varje barn med respekt, tillit och förståelse för barnets behov i den rådande situationen. De ska även ge barnet utrymme att uttrycka sina åsikter samt respektera att barnets syn inte alla gånger stämmer överens med mammans.

1.5.3 FN:s Barnkonvention

FN:s konvention om barnets rättigheter antogs av FN:s generalförsamling 1989. Den framtog för att påvisa att varje barn oavsett bakgrund ska behandlas med respekt och få lov att komma till tals. Konventionen syftar till alla barns lika värde och består av 54 artiklar varav 41 är sakartiklar, resterande 13 artiklar syftar till hur staten ska arbeta med konventionen. Barnkonventionens fyra huvudprinciper är artikel två som syftar till alla barns lika värde och rättigheter, artikel tre som innefattar barnets bästa, artikel sex som syftar till varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling samt artikel tolv som belyser barnets rätt att uttrycka sina åsikter (Barnombudsmannen 2013a). Barn är en utsatt grupp som är i större behov av skydd än andra samhällsgrupper. Två grundprinciper är att se barnen som egna individer (inte de vuxnas ägodel) samt att barnets bästa ska ligga till grund för alla beslut staten tar som rör barn (Svenska FN-förbundet 2010).

De länder som antagit konventionen är rättsligt bundna att följa den. Idag är FN:s Barnkonvention ingen svensk lag utan vi har valt att anpassa vår lagstiftning så den lever upp till konventionens krav. FN:s barnrättskommitté har till uppgift att kontrollera att konventionen efterföljs i de länder som har antagit den. Staten ska rapportera till kommittén vart femte år vad de har gjort för att följa konventionen. FN ger sedan respons i form av kritik, förslag eller rekommendationer (Barnombudsmannen 2013a, Svenska FN-förbundet 2010). Dock har Stockholms FN-förening och Stockholms läns FN-distrikt år 2012 lämnat in en motion om att göra barnkonventionen till svensk lag. De anser att det idag fortfarande finns allvarliga brister gällande barns rättigheter och därav yrkandet om krav på FN:s Barnkonvention som svensk lag (Svenska FN-förbundet 2012).

1.6 Begreppsförklaring

Barn – Begreppet barn kommer vi i vår uppsats använda oss av när vi syftar till barn och unga upp till 18 år.

Pappa – Begreppet pappa kommer vi använda när vi skriver om mammans partner. Vi är medvetna om att det inte behöver vara den biologiska pappan utan det kan vara styvpappa,

annan manlig vårdnadshavare eller medlem i familjen. Då det är relevant för sammanhanget kommer vi i texten precisera att vi exempelvis syftar till en styvpappa.

Mamma – När vi använder oss av begreppet mamma kan det innebära att hon är styvmamma, biologisk mamma eller adoptivmamma till barnet. Då det är relevant för sammanhanget kommer vi i texten precisera att vi exempelvis syftar till en styvmamma.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer vi belysa tidigare forskning som är relevant för vårt forskningsområde. Vi har fokuserat på tre områden: kvinnojourer, barnperspektivet samt barn som upplever våld.

2.1 Forskning om kvinnojourer

I Bender och Holmbergs (2001) rapport framgår det att kvinnojourer är en flitigt använd resurs som många kommuner använder sig av. Även i de kommuner där det inte finns en kvinnojour hänvisar kommunens socialtjänst till andra kommuners kvinnojourer. Det finns ett flertal olika aktörer som utsatta kvinnor kommer i kontakt med utöver kvinnojouren så som sjukvård, polis, kriscentrum med flera. Därför är det viktigt att samarbetet mellan dessa aktörer fungerar. Denna samverkan kritiserar Bender och Holmberg i sin rapport. De menar att samarbetet behöver förbättras för att kunna erbjuda bästa möjliga hjälp till kvinnorna. Även Hermansson, Scheffer Lindgren och Tengström (2010) belyser kvinnojourers betydelse som en viktig komponent för det kommunala arbetet med våldsutsatta kvinnor. Kvinnojouren är en aktör med lång erfarenhet av att arbeta med våldsutsatta kvinnor och barn och är en självklar instans för kvinnorna och kommunerna att vända sig till för stöd. Arbetet med barn börjar bli allt mer uppmärksammat inom kvinnojoursrörelsen. Kvinnojourerna har insatser att erbjuda för barn men en del kvinnojourer menar att de har för lite kunskap om barnens utsatta position. De anser sig därmed inte fullt så kompetenta som socialtjänsten att hantera fall där barn är inblandade.

Överlien (2011) beskriver i sin studie, utförd på kvinnojourer i Norge, barns perspektiv på vistelsen på kvinnojouren. Till en början sågs barn som bihang till sin mamma men har idag en starkare position som egna sociala aktörer med individuella rättigheter. Barnen i Överliens studie beskriver olika dilemman med att vara boende på en kvinnojour. Upplevda dilemman är att de inte kan berätta eller vet var de bor, att de inte fick någon förvarning om att de skulle flytta till jouren samt att de inte kan få besök av vänner. Vidare berättar vissa barn att de

upplever flytt till annan ort eller kommun som jobbig då de inte längre kan träffa sina vänner, pappa eller släkt samt inte kan gå kvar i sin gamla skola. Många barn upplever det som stigmatiserande att bo på en kvinnojour och upplever att de därmed inte kan berätta om sin situation. Barn i olika åldrar ser på situationen på olika sätt. Exempelvis ser yngre barn ofta inga problem med att hemlighålla var de bor då de kan leka med sina vänner i skolan medan det för äldre barn är viktigare att kunna ta hem och umgås med sina vänner på fritiden. När barnen och deras mamma flyttar från kvinnojouren upplever barnen ännu en gång avbrott i tillvaron samt i relationer då de ofta tappar kontakten dels med de nyfunna vännerna och dels med personalen på kvinnojouren. Om barnen önskar fortsatt kontakt med personalen på kvinnojouren måste denna kontakt gå genom mamman vilket i många fall inte tillgodoses.

Hermansson et al. (2010) samt Lewis och Roberts (2000) tar i sina respektive undersökningar upp vad kvinnojouren främst erbjuder för stöd till kvinnorna. Det vanligaste som erbjuds är stödsamtal samt skyddat boende. Lewis och Roberts beskriver att stödsamtalen kan ske dels på kvinnojouren men även över telefon och på Internet. Flera kvinnojouren erbjuder även insatser speciellt riktade till barnen. De skyddade boendena är ofta anordnade i kollektiv för att kvinnorna ska kunna stödja varandra. Däremot försöker personalen ge kvinnor med barn enskilda boenden, dels för att barnen inte ska ta skada av andra kvinnors berättelser men även för att barnen inte ska störa de andra kvinnorna i boendet. Eriksson (2009) menar att den gemensamma utgångspunkten för alla kvinnojouren är att hjälpa våldsutsatta kvinnor. Dock kan det skilja sig en del mellan vilka förhållningssätt och arbetsmodeller som tillämpas på respektive jour.

2.2 Forskning om barnperspektivet

Hundeide et al. (2011) beskriver i sin bok *Barnperspektiv och barnets perspektiv i teori och praktik* olika delar av barnperspektivet. De menar att barn ofta har stor förmåga att tolka sina upplevelser och känslor med alla sina sinnen. Denna tolkning behöver inte stämma överens med den vuxnes bild av situationen. Den vuxne kan lätt glömma hur det är att vara barn men har en viss förmåga att sätta sig in i barnets perspektiv. Vidare tar författarna upp vikten av att se barn som egna individer och inte som en enhetlig grupp. I lagstiftning och forskning har barnperspektivet blivit tydligare för att kunna tillgodose barnens behov. Även inom yrken med koppling till barn har det uppstått ett växande intresse för dessa frågor. I Sverige och övriga Skandinavien har man en så kallad dubbel socialisation vilket innebär att det är både familjen och samhället som delar ansvaret för barnets utveckling och socialisation. Denna dubbla socialisation har uppstått då det ofta är förekommande att båda föräldrarna till barnet

är aktiva på arbetsmarknaden. En hel del forskning om barnperspektivet är utförd inom pedagogik, skola och förskola (Hundeide et al. 2011).

Liksom Hundeide et al. (2011) tar Eriksson (2009) upp att barnperspektivet innefattar att se ur barnets synvinkel samt ta hänsyn till barnets behov. Eriksson belyser barnets delaktighet som en viktig utgångspunkt i barnperspektivet. Dock kan det vara svårt att tillgodose såväl ett omsorgsperspektiv som ett delaktighetsperspektiv i beslut där barnens åsikt och den vuxnes omsorg skiljer sig åt. Detta kan exempelvis yttra sig genom att en kvinna gömmer sig med sitt barn på ett skyddat boende eftersom hon vill ha en trygg miljö för sig och sitt barn medan barnet kan uppleva det som jobbigt att bo på ett skyddat boende. Då går skyddsbehovet före barnets åsikt och vilja. Även Coyne, Harder och Söderbäck (2011) belyser barns delaktighet i beslut som berör dem där vuxna ofta företräder barnen. Vidare ska man enligt Erikssons (2009) benämning av barnperspektivet sätta barnens rättigheter främst. Med utgångspunkt från FN:s Barnkonvention kan man se barnen som objekt och subjekt. Eriksson menar att se barnet som ett subjekt innebär att man ser barnet som huvudperson i sitt eget liv och att beslut tas utifrån barnets perspektiv. Eriksson påpekar vikten av att man inom kvinnojourer ska göra barnen delaktiga. Även Näsman (2004) tar upp barns delaktighet och menar att det bygger på barnets eget aktörskap samt hur andra förhåller sig till barnet. Trots vikten av delaktighet menar Näsman att barn är underordnade vuxna. Redan i tidig ålder vet barn att de inte kan bestämma lika mycket som sina föräldrar och andra vuxna, men inom vissa områden vill barnen vara med och bestämma. Får barnen vara med och bestämma inom dessa områden accepterar de att vuxna bestämmer över andra saker.

I Barnombudsmannens (2009) rapport *Kom närmare* har han frågat barn i Sverige vad de tycker om deras roll i samhället. Tas de på allvar? Trots att barnkonventionen funnits i 20 år tycker inte barnen att alla konventionstexter efterlevs. Vuxna måste komma närmare barn i handling och i tanke. Att respektera barn, lyssna till deras åsikter och ta vad barnen tycker på allvar borde vara en självklarhet i dagens Sverige men är tyvärr inte det. Det finns ett för stort avstånd mellan barn och vuxna. För att komma närmare barnen krävs det att vuxna på riktigt för en dialog med barn.

2.3 Forskning om barn som upplever våld

I Erikssons (red. 2007) antologi *Barn som upplever våld* tar författarna upp olika aspekter av våld inom familjen. Det vanligaste våld som sker inom familjen är mäns våld mot kvinnor. Trots att barnen själva inte blivit utsatta för fysiskt våld har det våld som sker inom familjen

direkt påverkan på barnet. Barn vet oftast vad som pågår. Det förekommer även att barnen själva blir utsatta för fysiskt, psykiskt och/eller sexuellt våld. Barnet påverkas extra mycket av våldet eftersom det har en nära relation till både offret och förövaren som i många fall är mamma och pappa. När ett barn bevittnar våld blir de automatiskt delaktiga i våldshandlingen och utsätts för psykisk misshandel (Eriksson, Oranen, Solberg & Vatnar 2007). Barn som bevittnat våld är brottsoffer då den tillit och trygghet som finns inom familjen skadats. I de fall där våldsutövaren är pappan till barnet bildas en komplex relation då barnet på samma gång kan älska och hata sin pappa. Våldet kan leda till olika konsekvenser för barnet såväl beteendemässiga som känslomässiga problem exempelvis ångest, depression samt antisocialt beteende. Det är inte bara våldet i sig som avgör hur det påverkar barnet utan hur familjen gör för att hantera situationen (Källström Cater 2007). Det är viktigt att komma ihåg att barn reagerar olika på våld, barn ska inte ses som en enhetlig grupp. Vidare belyser författarna att barnen ska ges information samt utrymme att prata om vad som hänt. Det är viktigt att inte tabuera våldet utan att prata om det och göra barnen medvetna om att det inte är deras fel (Eriksson et al. 2007).

I Weinehalls (1997) avhandling *Att växa upp i våldets närhet. Ungdomars berättelser om våld i hemmet*, som bygger på intervjuer med ungdomar som upplevt våld i hemmet, skildrar hon hur ungdomar kan uppleva våldet. Enligt Weinehall är det vanligt förekommande att ungdomarna trodde att de växte upp i en normal familj. Dock har ungdomarna på senare tid förstått att det inte är normalt att växa upp under våldsamma förhållanden. Ungdomarna beskriver att de hela tiden har haft en beredskap utifall att något skulle ske. Efter en våldshandling var det ingen i hemmet som pratade med ungdomarna om vad som hänt och ungdomarna var enbart glada att alla var vid liv. För att klara av vardagen försökte vissa utav ungdomarna ingripa för att stoppa våldshandlingen, en del stannade hemma från skolan för att bevaka att inget våld förekom när de var iväg, genom att vara estetiska försökte ungdomarna kontrollera sina känslor och i vissa fall hände det att ungdomarna försökte avsluta sina liv. Många av ungdomarna kände sig svikna av dels släktingar som inget gjorde men även av myndighetspersoner som de ansåg inte gjorde tillräckligt för att hjälpa dem, främst socialtjänsten och Barn- och ungdomspsykiatrin. Den kontakt de haft med poliser upplevde de dock som övervägande bra. Flera utav ungdomarna beskrev det fysiska våldet som smärtsamt för stunden medan det psykiska våldet var det som de upplevt som det värsta, då denna smärta har varit svår för dem att bli av med.

3. Teoretiska utgångspunkter

Som teoretiska utgångspunkter har vi valt att använda oss av barnperspektivet som begrepp samt organisationsteori med inriktning på organisationskultur. Vi kommer mestadels fokusera på barnperspektivet i vår analys då begreppet har en stark koppling till syftet med uppsatsen. Att se på den insamlade empirin utifrån ett barnperspektiv anser vi vara intressant eftersom barn inte är den primära målgruppen som kvinnojourerna arbetar med. Vi har vidare valt att komplettera med organisationsteori för att kunna analysera begreppet barnperspektiv på en organisationsnivå utifrån de två medlemsorganisationerna Roks och SKR. Valet av organisationsteori är intressant för undersökningen när vi ska analysera kvinnojourernas riktlinjer, visioner och värderingar utifrån vår insamlade empiri.

3.1 Barnperspektivet

Som vi nämnt ovan är barn en minoritetsgrupp som är utsatt i samhället. Detta på grund av att barn ges begränsad möjlighet eller begränsat utrymme att uttrycka sina åsikter. Vi finner det därför särskilt intressant att belysa vårt valda undersökningsområde ur ett barnperspektiv. Barnperspektivet tar avstamp i FN:s Barnkonvention (se 1.5.3 FN:s Barnkonvention s. 8) såväl som i skandinaviska familjerättsliga traditioner. Att ha ett barnperspektiv samt lyssna på barns synpunkter är ett hjälpmedel för vuxna att se barn som jämlikar. Barnperspektivet ger barn medborgarstatus och erkänner barns åsikter som betydande och deras åsikter ska därmed tas i beaktande (Hundeide et al. 2011).

Forskare försöker närma sig begreppet och lära sig mer om barns uppfattningar och erfarenheter. Vuxna vet inget om barns subjektiva värld och måste därför tolka den genom en arbetshypotes om hur mindre barn, som själva inte kan uttrycka sin åsikt, upplever sitt sociala liv. Vuxna har inte tillgång till barnets värld men genom att observera och tolka barns handlingar och interaktion kan vuxna utveckla en förståelse för barnet. Vi förutsätter att ett barn som ler är glatt medan ett barn som skriker är ledset men vi kan inte vara helt säkra på att detta stämmer. För att ha ett barnperspektiv krävs det att den vuxne anpassar sig genom att försöka sätta sig in i barnets situation. Man eftersträvar att komma så nära barns perspektiv som möjligt, men i barnperspektivet är det alltid den vuxnes tolkning av barnet som bildar barnperspektivet. Det är alltså viktigt att skilja mellan barns perspektiv och barnperspektivet. Barns perspektiv är dess egna subjektiva upplevelse av sin situation, vilket innebär förstahandsutsagor från barnet själv (Hundeide et al. 2011). För att kunna analysera vår empiri är det för oss viktigt att få fram vuxnas tolkning av barnets upplevelser vilket innebär barnperspektivet. Därmed är det viktigt att vi har en betydande skillnad mellan barnets

perspektiv och barnperspektivet klargjort för oss. Givetvis är barns perspektiv viktigt att belysa men på grund av etiska överväganden (se 4.9 Etiska överväganden, s. 22) vore det inte korrekt av oss att ta närmare kontakt med enskilda barn. Därför håller vi oss till begreppet barnperspektiv.

Barn har ofta behandlats som objekt vilket återspeglar sig i forskning kring barndomens historia då det ofta förekom vanvård och övergrepp mot barn. Det är inte bara barnets basbehov så som sömn, mat och kärlek utan även behov av att känna sig respekterad och värdig som är centrala för ett välmående. Om barnet behandlas med värdighet och respekt blir det ett erkännande av barnets person. För att veta vad ett barn behöver krävs det att man är lyhörd och har empatisk förmåga (Hundeide et al. 2011).

Att använda ålder som en grund för att behandla människor olika är en av de mest accepterade och använda sätten idag, särskilt gällande barn. I beslutsfattande utgår man ofta från ålder som en stereotypisk bild istället för att göra individuella bedömningar för varje individ. Att använda sig av ålder är en vanlig utgångspunkt för att tillskriva människor egenskaper, rättigheter, skyldigheter samt social status genom individens olika livsfaser. I samhället utgår ofta olika aktörer från den sociala tidtabellen som beskriver när till exempel barn ska befinna sig i olika livsfaser. Dessa är socialt konstruerade. Att befinna sig i de tidiga livsfaserna ses i många sammanhang som problematiskt medan den vuxna fasen ses som den livsfas där åldern inte är något problem. Idag börjar den vuxna fasen närma sig barndomen och glappet däremellan blir mindre (Näsman 2004). Det är inte för oss en självklarhet att barn alltid tas på allvar av vuxna på grund av barnets låga ålder. Det är därför intressant att se på barnets inflytande ur ett åldersperspektiv.

Då barnperspektivet tar avstamp i FN:s Barnkonvention har vi valt att se närmare på fyra av artiklarna i den. Efter vår insamling av empiri kommer vi analysera empirin med hjälp av artikel tre, nio, tolv och 28 i FN:s Barnkonvention. Artikel tre innefattar att barnets bästa alltid ska beaktas samt att barnet ska komma i första rummet. Barnet ska ges skydd och omvårdnad. Vid institutioner och inrättningar är det viktigt att de uppfyller statens uppsatta normer. Artikel nio tar upp att barn inte ska skiljas från sina föräldrar mot barnets vilja om umgänget inte strider mot barnets bästa som till exempel vid vanvård eller övergrepp. Alla berörda parter ska ha rätt att framföra sina åsikter vid förhandling om umgänge. Om barnet är skilt från någon av föräldrarna har barnet rätt att vidhålla kontakten om det inte strider mot barnets bästa. Artikel tolv berör barnets rätt att fritt uttrycka sina åsikter. Barnets utsagor ska

tas i beaktande utifrån barnets ålder och mognad. Artikel 28 berör alla barns rätt till skolgång på grundskolenivå. (Barnombudsmannen 2013b). Dessa fyra artiklar har vi valt för att vi anser dem vara relevanta i förhållande till vårt syfte. Genom att titta närmare på dem efter insamling av empiri önskar vi kunna skildra hur de olika artiklarnas innehåll tas i beaktande av medarbetarna på kvinnojourerna.

3.2 Organisationsteori

”Organisationer är spännande platser som ständigt bjuder på nya utmaningar. (...) Men de kan lika gärna vara bedrägliga, förvirrande och demoraliserade” (Bolman & Deal 2012:54). I takt med att samhället och tekniken utvecklats har samhällets organisationer blivit allt mer komplexa. I organisationernas riktlinjer framgår det ofta att de ska verka för sina anställdas utveckling samt tillfredsställa sina kunder, dock misslyckas de ofta (Bolman & Deal 2012).

För att kunna förstå organisationer och andra fenomen krävs det att man från början har en mental modell att utgå ifrån, ett perspektiv. Ett perspektiv kan användas till att förstå organisationens uppbyggnad för att kunna se ett meningsskapande och sammanhängande mönster (Bolman & Deal 2012). Vi har valt att analysera vår empiri utifrån vad Alvesson (2009) benämner som organisationskultur. Vi kommer gå in närmare på detta begrepp för att ha möjlighet att besvara våra frågeställningar.

3.2.1 Organisationskultur

Enligt Alvesson (2009) präglas organisationerna av hur medarbetarna inom organisationen känner, värderar och reagerar på idéer, föreställningar och åsikter på ett sätt som är kulturellt, det vill säga gemensamt för gruppen. Kulturen håller samman organisationen och samlar medarbetarna kring gemensamma värderingar och övertygelser. Antingen har eller är organisationerna en kultur (Bolman & Deal 2012). Ledningen influerar till viss del kulturen då de betonar vad som är viktigt respektive oviktigt för organisationen genom att utforma riktlinjer. Organisationskultur kan definieras som normsystem, sociala mönster och informella handlingsmönster. En given kultur finns inte inom människor utan det är organisationen som skapar kulturen mellan individerna. Organisationskulturen kan ha betydelse för effektivitet, tillväxt och framgångar (Alvesson 2009). Begreppet organisationskultur anser vi vara intressant att ta upp i jämförelsen mellan de två medlemsorganisationerna Roks och SKR för att analysera hur respektive organisationskultur påverkar de anställdas sätt att arbeta i de lokala kvinnojourerna. Vi uppfattar att de båda organisationerna skiljer sig gällande sitt förhållningssätt i hur de belyser olika målgrupper/aktörer i sina riktlinjer. SKR (2009) beskriver till exempel i sin stadga mer kring

hur de ska bemöta barn och kvinnor medan Roks (2010) belyser mer kring hur kvinnan ska stärkas samt bli självständig i förhållande till mannen. Vi tolkar detta som olika organisationskulturer.

Det är svårt att veta om medarbetarna i organisationen står för den givna kulturen eller om de bara antagit den. Vissa kan ta ställning till kulturvärderingar utan att tänka igenom dem innan. Medarbetarna påverkas lika mycket av chefen som chefen påverkas av organisationens kultur. Medarbetarna i organisationen kan ta vissa intressen för givna samt anse vissa vara rätta respektive felaktiga. En stark kultur leder ofta till att medarbetarna inte ifrågasätter kulturvärderingarna på allvar (Alvesson 2009). Detta kan vara en risk i vårt val av teori eftersom vi inte vet om intervjupersonerna förmedlar vad de personligen står för eller vad organisationskulturen står för. Dock kan vi med denna teoretiska utgångspunkt göra en viss jämförelse gällande Roks respektive SKR:s medarbetares bild av barnperspektivet samt hur de bemöter barnen utefter organisationens kulturella värderingar.

4. Metod

4.1 Metodval

Den metod vi har använt oss av i vår undersökning är en kvalitativ metod med semistrukturerade intervjuer i kombination med vinjettfrågor. Vi valde en kvalitativ metod då vi ansåg den lämplig i förhållande till vårt syfte som är att undersöka hur barnperspektivet tillämpas inom kvinnojourer. Med vårt val av metod ville vi få fram en djupgående förståelse för hur arbetet på kvinnojourerna genomförs samt bakomliggande intentioner vid beslutsfattande.

En semistrukturerad intervju innebär att forskaren förbereder teman som ska beröras under intervjun samt utformar en övergripande intervjuguide. Den som intervjuas har stor frihet att själv formulera sina svar och därmed till viss del styra innehållet i intervjun. Denna intervjumetod kan beskrivas som flexibel i och med att forskaren kan fokusera på intressanta uttalanden som kommer fram under intervjun och inte behöver följa intervjuguiden till punkt och pricka (Bryman 2008).

Vinjetter är korta beskrivningar av en situation eller händelse, följt av ett antal frågor eller påståenden som intervjupersonen ska ta ställning till. Vinjetterna ska innehålla det som vi anser är viktigt och avgörande i en val- eller bedömningssituation. De ska utformas på ett

konkret och verklighetsnära sätt för att uppfattas som trovärdiga. Vinjettfrågorna använder vi som ett komplement till den semistrukturerade intervjun och den kan därmed inte ersätta den mer traditionella intervjun. När vinjetter används i kvalitativa undersökningar ska intervjupersonen ges möjlighet att fritt resonera kring vinjetten och därför används öppna frågor i anslutning till vinjetten. Vi väljer att använda oss av ett fåtal vinjetter för att kunna genomföra en mer djupgående analys (Jergeby 1999).

4.2 Metodens förtjänster och begränsningar

4.2.1 Semistrukturerad intervju

Den semistrukturerade intervjuns förtjänster är att den lägger tonvikt vid hur intervjupersonen uppfattar och tolkar frågor och händelser. Detta är essentiellt när forskaren vill uppnå förklaring och förståelse av händelser, mönster och beteenden (Bryman 2008), vilket vi är intresserade av. I den semistrukturerade intervjun har intervjuaren utrymme att fritt anpassa frågorna samt ställa följdfrågor utifrån de övergripande teman som studien syftar till att belysa (Ahrne & Eriksson-Zetterquist 2011, Bryman 2008). Intervjuaren har därmed större möjlighet att fördjupa intervjupersonens svar genom att be om förtydliganden (May 2001). Detta kan skapa en bredare bild av forskningsfrågan med fler nyanser och dimensioner (Ahrne & Eriksson-Zetterquist 2011). Att använda sig av semistrukturerade intervjuer ger utrymme för att få igång en fråga-svardialog mellan intervjuare och intervjuperson där respondenten har möjlighet att svara med egna termer (Aspers 2011, May 2001). Ett visst mått av struktur i intervjun gör det möjligt att jämföra resultaten av ett antal intervjuer (Bryman 2008, May 2001).

Risken med att använda sig av en semistrukturerad intervju är att ett för stort mått av struktur ger mindre utrymme för intervjupersonens subjektiva upplevelse. Det blir då inte möjligt för intervjupersonen att själv formulera vad som anses vara viktigt i sammanhanget (Aspers 2011, Bryman 2008). I en formell intervju kan en maktobalans ta form vilket kan leda till att intervjupersonen svarar vad den tror att vi som intervjuare vill höra. För att försöka motverka detta har vi under intervjuerna försökt att låta intervjun flyta på och fortsätta på det spår intervjupersonerna varit inne på. Dock har det ibland krävts att vi styrt intervjun för att hålla oss till den angivna tidsramen. Vidare har vi inte följt intervjuguiden slaviskt utan ställt frågor efterhand det kommit upp eller passat in i sammanhanget under intervjuerna. Genom att visa ett genuint intresse för intervjupersonernas utsagor har vi försökt skapa en avslappnad situation. I rollen som intervjuare respektive intervjuperson finns det vissa förväntningar över hur de ska bete sig vilket kan ha en påverkan på intervjun. Det finns även en viss risk att

intervjuaren styr intervjun enligt sin livsvärld samt erfarenheter och missar andra väsentliga aspekter (Aspers 2011).

4.2.2 Vinjettfrågor

Förtjänster med användning av vinjettfrågor är att de kan konkretisera och klargöra intervjupersonens svar. Det är även ett sätt att ställa specifika frågor på, som kan vara lättare att förstå för respondenten. Vinjettfrågorna kan få fram upplevelser av hur situationer och sammanhang kan forma intervjupersonens beteende (Bryman 2008). Alla respondenter i vår undersökning ställs inför samma utgångsläge när de ska resonera kring vinjetten då alla erhåller samma vinjetter till skillnad från användning av intervjufrågor då respondenterna svarar utifrån olika utgångspunkter. Vinjettmetoden ger möjlighet att genomföra en mer djupgående analys då de ofta ger upphov till mer utförliga resonemang än intervjufrågor (Jergeby 1999).

Begränsningar med att använda sig av vinjetter är att de framställer hypotetiska situationer som i vår undersökning inte är verklighetsbaserade, vilket kan leda till att respondenten inte uppfattar vinjetten som realistisk. Det är svårt att veta hur respondenten tolkar vinjetten och därmed formar sitt svar. Det kan vara svårt att avgöra vilket av innehållet i vinjetten som framkallat svaret. För att motverka detta kan vi som intervjuare utforma vinjetter med varierande variabler gällande kön, ålder, antalet barn etcetera hos karaktärerna i vinjetten (Jergeby 1999).

4.3 Utformning av vinjetter

När vinjetter utformas bör fyra grundkriterier uppfyllas vilka är att de bör vara: lätt att följa och förstå, logisk, trovärdig och inte för komplex så att respondenten går miste om sammanhanget (Jergeby 1999). Utformningen av vinjetter sker på olika plan. Det första planet är valet av dimensioner eller variabler där det är viktigt att se till att vi får med de uppgifter och variabler vi vill exemplifiera. De variabler vi använt oss av i utformningen av våra vinjetter är barnets ålder, kön, antal barn samt biologisk relation till mamman och pappan (exempelvis biologisk pappa, styvpappa etcetera). Nivåer är det andra planet och innefattar att skapa variabler med spridning på olika nivåer till exempel olika sätt att göra bedömningar på. Därmed har vi valt ovanstående variabler då de kan ge olika bedömningar beroende på till exempel barnets ålder. Det tredje planet är objekt som går ut på att bestämma vad vinjetten ska handla om, i vilken kontext variablerna ska sättas in. Våra vinjetter utspelar sig på en kvinnojour då jourerna är vårt undersökningsområde. Till sist ska vi göra en bedömning om huruvida vi vill ställa öppna eller slutna frågor i anslutning till vinjetten

(Jergerby 1999). Vi har utformat tre fiktiva vinjetter. Frågorna vi ställt till våra vinjetter har vi valt att formulera så öppna som möjligt för att ge intervjupersonen möjlighet att själv kunna utveckla sina svar.

4.4 Urval

Vårt urval är målstyrt, det vill säga att vi själva valt ut vilka vi ska intervjuva för att uppnå vårt syfte med studien. Vår population är kvinnojourer i Sverige. Vi har således gjort vårt urval utifrån två nivåer; det första urvalet är vilka organisationer vi valt att kontakta och det andra urvalet innefattar vilka personer inom de valda organisationerna som vi intervjuat (Bryman 2008). Vårt syfte med studien är delvis att undersöka om det finns några skillnader gällande hur barnperspektivet implementeras i arbetet inom de två medlemsorganisationerna SKR och Roks. Vi har därmed valt fyra kvinnojourer där två tillhör SKR och två tillhör Roks. Från varje kvinnojour har vi önskat att intervjuva två medarbetare vilket totalt hade inneburit åtta intervjupersoner. Dock har vi endast haft möjlighet att intervjuva sju personer då enbart en person från den ena kvinnojouren hade möjlighet att medverka. Då vi genomfört våra sju intervjuer ansåg vi att vi uppnått vad Bryman (2008) benämner som teoretisk mättnad. Teoretisk mättnad innebär att forskaren har tillräckligt med material för att kunna genomföra en analys (Ahrne & Eriksson-Zetterquist 2011).

Risken med vår urvalsmetod är att det blir ett så kallat snöbollsurval då vi kontaktat ett antal kvinnojourer som sedan på egen hand valt ut vilka inom organisationen vi fått möjlighet att intervjuva. Det kan hända att de då valt ut personer som de på förhand vet har liknande åsikter gällande våra frågeställningar (Bryman 2008). Vi har dock inte märkt av detta vid intervjutillfällena då respondenter från samma organisation gett olika svar, även då vi intervjuat två medarbetare vid samma tillfälle. Samtidigt upplevde vi att intervjupersonerna vid några tillfällen såg olika aspekter av samma dilemma vilket bidrog till en bredare förståelse för oss gällande kvinnojourernas arbete.

4.5 Tillvägagångssätt vid intervju

Alla intervjuer förutom en har genomförts i respektive kvinnojours kontorslokal. Vi har låtit intervjupersonerna välja plats för intervjun där de känner sig som mest bekväma men erbjudit oss att ordna en lokal om så önskas. Att genomföra intervjuerna på kvinnojourerna kändes för oss naturligt då vi haft tillgång till en lugn och avskild plats där intervjuerna kunnat äga rum. Vid den intervju vi inte hade möjlighet att ses på joutren ordnade vi ett grupprum på en skola i den aktuella staden för att även kunna genomföra denna intervju i en lugn och trygg miljö. Tre utav intervjuerna är genomförda enskilt med respondenterna medan de två resterande

intervjuerna är genomförda tillsammans med båda intervjupersonerna från den aktuella kvinnojouren. En respondent var vid ett intervjutillfälle tvungen att avbryta intervjun på grund av en situation som uppstod på kvinnojouren. Utsagor från denna respondent har vi trots detta tagit i beaktande vid presentationen av resultat. Vi hade tänkt intervjua respondenterna enskilt då vi ville få fram varje enskild individs åsikt för att sedan kunna jämföra dem (Ahrne & Eriksson-Zetterquist 2011). Dock hade två utav kvinnojourerna inte möjlighet till detta utan på dessa jouter har vi intervjuat båda medarbetarna samtidigt. Vi upplevde inte detta som ett problem då dessa respondenter inte verkade hämmas av kollegans närvaro.

De hjälpmedel vi använt oss av är dels en diktafon för att efter intervjuerna ha möjlighet att ordagrant transkribera dem och på så sätt kunna analysera respondenternas svar på ett så korrekt sätt som möjligt. Alla respondenter har gett sitt medgivande till att diktafon använts. Andra hjälpmedel vi använt oss av är en intervjuguide (se Bilaga 2, s. 50) samt tre vinjetter (se Bilaga 3, 4 & 5, s. 51-53). Under intervjun var det en utav oss som ledde intervjun med hjälp av intervjuguiden och vinjetterna medan den andra var observant på att ställa följdfrågor på intressanta spår som intervjupersonerna kom in på samt anteckna stödord av vad intervjupersonerna betonade extra. När respondenterna resonerade kring vinjetterna hade vi ett utskrivet exemplar som de tog del av med tillhörande frågor till respektive vinjett. De frågor vi ställt i anslutning till vinjetterna tilldelade vi enbart respondenterna vid det första intervjutillfället. Vi ansåg att respondenterna blev för styrda av frågorna och då vi önskade att de fritt skulle resonera kring respektive vinjett plockade vi vid senare intervjutillfällen bort frågorna. Frågorna använde vi senare enbart som hjälpmedel för egen del för att föra resonemangen vidare. Alla intervjuer tog cirka en timme att genomföra. Vi upplever att intervjuerna flöt på bra och att vi tillsammans med vår intervjuguide och respondenternas utsagor erhöll mycket information vid varje intervjutillfälle.

4.6 Tillförlitlighet

Tillförlitlighet består enligt Bryman (2008) av fyra delkriterier som han benämner som trovärdighet (motsvarar intern validitet), överförbarhet (motsvarar extern validitet), pålitlighet (kan jämföras med reliabilitet) och en möjlighet att styrka och konfirmera (motsvarar objektivitet). För att uppnå en hög trovärdighet ingår bland annat att försäkra sig om att forskaren har uppfattat respondentens utsaga rätt. Under intervjutillfällena har vi i största möjliga mån försäkrat oss om att vi uppfattat intervjupersonerna korrekt. Det är även viktigt att ta hänsyn till de regler vi har satt upp samt förmedla dessa till respondenterna

vilket vi gjort genom att innan intervjutillfällena skickat ett informationsbrev (se Bilaga 1, s. 49) till respondenterna. Den studie vi genomfört är kontextberoende (liksom de flesta kvalitativa studier) vilket innebär att resultaten endast går att överföra på den egna kontexten, det vill säga just de kvinnojourer vi varit i kontakt med. Genom att beskriva så utförligt som möjligt hur vi genomfört intervjuerna går det att bedöma hur pass mycket resultatet går att överföra på andra kvinnojourer.

För att studien ska uppnå pålitlighet krävs att vi utförligt redogör för alla delar av forskningsprocessen från val av forskningsfråga till resultat och slutdiskussion. Ett alternativ är att använda sig av granskare så som handledare eller kurskamrater för att erhålla någon annans perspektiv på det skrivna materialet. Vi har valt att använda oss av vår handledare samt andra närstående som granskare för att få deras synpunkter på det skrivna materialet. Det sista kriteriet innebär att vi som forskare ska vara objektiva och inte låta våra personliga värderingar påverka vårt resultat. Det är särskilt viktigt i detta avseende att ta hjälp av sina granskare. Uppsatsen innehåller inte våra personliga värderingar förutom i den avslutande diskussionen där vi till viss del belyser våra personliga åsikter och reflektioner. Dock går det inte att komma ifrån att våra värderingar speglas i valet av forskningsfråga och intervjufrågor etcetera. Vi har valt att inte använda oss av begreppen validitet och reliabilitet då dessa inte passar in i kvalitativa undersökningar. Validitet och reliabilitet syftar till en absolut verklighetsbild medan vårt syfte är att åskådliggöra *en* möjlig verklighetsbild (Bryman 2008).

4.7 Förförståelse

Att erhålla förförståelse är både nödvändigt och oundvikligt vid en undersökning. För att nå förståelse krävs det en viss förförståelse. Har forskaren inga tidigare kunskaper kan det vara svårt att sätta sig in i sammanhanget och förstå sina intervjupersoner. Utgår man däremot för mycket från sin egen förförståelse finns det en risk att missa väsentlig information som kan vara viktig för undersökningen. Det är även viktigt att inte ta saker för givna i undersökningen utan ifrågasätta sina egna antaganden (Aspers 2011).

Vi har inte sedan tidigare särskilt stor insikt i hur kvinnojourerna arbetar. Vår förförståelse grundar sig i att kvinnan är central i arbetet medan barnen kommer i andra hand. Kvinnan är den som söker hjälp och är den primära klienten för kvinnojourer enligt våra antaganden. Vår förhoppning innan vi genomförde undersökningen var att stort hänsynstagande tas till barnen och deras situation men vi visste inte hur det förhöll sig. Vi tänkte oss att det kan vara en svår situation när en kvinna kommer med sitt/sina barn till kvinnojouren och varit utsatt för våld

av barnets pappa. I detta sammanhang tänkte vi att det kan vara lätt att utesluta pappan på ett för tidigt stadium. I och med att barn har rätt till båda sina föräldrar enligt FN:s Barnkonventions nionde artikel blir situationen komplex (Barnombudsmannen 2013b). Vi hanterade vår förförståelse genom att nyfiket ta del av intervjupersonernas utsagor och ställa följdfrågor på vad de anser vara viktigt i deras arbete. Att låta respondenterna vara experter på sitt område och låta dem informera oss så att vi sedan på ett adekvat sätt kan ställa vidare frågor på vad de berättar och erhålla klarhet i vår förförståelse.

4.8 Tillvägagångssätt vid analys

Som ovan nämnt har vi vid intervjutillfällena använt oss av diktafon för att sedan kunna transkribera intervjuerna med anledning av att inte riskera att missa väsentlig information från respondenterna. Vi har transkriberat intervjuerna enskilt för att effektivisera arbetsprocessen. Innan vi påbörjade transkriberingen diskuterade vi vårt tillvägagångssätt för att genomföra transkriberingen på ett liknande sätt. Vi valde efter övervägning att inte transkribera varje harkling och upprepning då det inte är relevant för presentation av resultat och analys. I övrigt är transkriberingen utförd ordagrant efter respondenternas utsagor.

Efter genomförd transkribering kodade vi varandras transkriberingar med anledning av att försäkra oss om att vi båda har tagit del av all insamlad empiri. De koder vi valt att använda är: intervjupersonernas utbildning, tidigare arbetslivserfarenheter, arbetsuppgifter, barnperspektivet inom Roks respektive SKR, barnperspektivet för intervjupersonen, tillämpning av barnperspektivet, ålder, antal barn, kön, relation till föräldern och umgänge med pappan. Dessa koder anser vi vara relevanta i förhållande till syfte och frågeställningar. Kodningen har skett manuellt på den utskrivna empirin med hjälp av färgpennor, där en färg representerade en specifik kod. Vi ansåg denna metod som lämplig för att få en tydlig överblick över det insamlade materialet. För att få en överblick över hur vi önskade utforma analysen sammanställde vi det kodade materialet i *mind maps* efter varje enskild kod. Vi sammanställde sedan resultatet utefter våra *mind maps* för att därefter analysera den med hjälp av den valda teorin. Vi har valt att ordagrant presentera citat från respondenternas utsagor i texten där det är relevant för sammanhanget.

4.9 Etiska överväganden

Vid vetenskapliga undersökningar är det viktigt att förhålla sig till de etiska kraven som forskningssamhället har ställt upp (Aspers 2011). Inga etiska krav är absoluta utan det krävs att man väger dem mot varandra i varje specifikt fall. Efter etiska överväganden har vi valt att enbart intervjua de yrkesverksamma inom kvinnojouren då vi anser att det inte vore etiskt

korrekt att intervjua kvinnorna och deras barn beroende av deras utsatta position. Vi anser inte att vårt val av respondenter är problematiskt ur en etisk aspekt då dessa inte befinner sig i direkt beroendeställning till oss som forskare eftersom vi möter dem i deras profession. Valet av undersökningsområde kan dock innebära att vi får ta del av känsliga uppgifter vilka vi måste hantera på ett korrekt sätt för att skydda våra respondenter.

Vetenskapsrådet (2002) beskriver fyra etiska grundprinciper som forskaren ska följa. Den första principen är informationskravet vilket innebär att intervjupersonerna ska få ta del av syftet med undersökningen innan intervjun, villkor som ställs för deltagande samt att intervjupersonen har rätt att när som helst avbryta sin medverkan. Samtyckeskravet är den andra principen och innebär att forskaren ska inhämta samtycke för medverkan från respondenterna samt informera om att intervjupersonen kan avbryta sin medverkan utan att det medför negativa påföljder. Konfidentialitetskravet är den tredje principen och innebär att forskaren ska skydda intervjupersonernas personuppgifter. Den sista principen är nyttjandekravet som innebär att det insamlade materialet enbart ska användas till den aktuella forskningen och sedan förstöras.

Innan intervjutillfället skickade vi ut ett informationsbrev via mejl till intervjupersonerna som kom att medverka i vår undersökning där de fyra ovan nämnda etiska grundprinciper framgick (se Bilaga 1, s. 49). I informationsbrevet beskrev vi syftet med undersökningen, att medverkan är frivillig, att medverkan kan avbrytas om så önskas, att vi avser att avidentifiera intervjuperson samt kvinnojour och upplyste om att intervjuerna enbart kommer användas till det nämnda syftet för att sedan förstöras. Innan vi påbörjade respektive intervju försäkrade vi oss om att intervjupersonerna förstått vilka etiska principer som gäller genom att fråga om de tagit del av informationsbrevet, förstått vad det innebär samt ge dem möjlighet att ställa frågor om de ansåg något vara oklart. I de fall intervjupersonerna missat att ta del av informationsbrevet innan intervjutillfället informerade vi dem om vad som framgått i brevet.

4.10 Arbetsfördelning

Vi har skrivit i princip hela texten i uppsatsen tillsammans men delat upp och läst litteratur och forskning var för sig. Vi har genomfört alla intervjuer tillsammans och under intervjuerna var det en av oss som höll i intervjun med stöd av intervjuguiden medan den andra antecknade väsentliga saker samt var uppmärksam på att ställa följdfrågor på intressanta spår intervjupersonerna tog upp. Vi har transkriberat hälften av intervjuerna var samt kodat hälften var. Det den ena transkriberade kodade den andra och tvärtom. Detta för att försäkra oss om

att båda tagit del av det empiriska materialet. Analysen har vi genomfört tillsammans. Fördelarna vi sett med att vara två författare är att vi hela tiden haft möjlighet att diskutera och bolla idéer under skrivprocessen samt kunna ta del av bådass tankar och reflektioner, vilka vi upplevt i många fall kompletterat varandra. Nackdelar vi upplevt är dock att skrivprocessen vid vissa tillfällen tagit längre tid än om vi skrivit enskilt då vi har varit tvungna att gemensamt bestämma vad vi ska skriva innan vi gör det.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt kommer vi presentera vårt resultat av den insamlade empirin och vidare analysera den utifrån begreppet barnperspektivet samt organisationsteori. Innan vi närmare presenterar vårt resultat kommer vi börja med att ge en kort inledning där vi presenterar vilka vi träffat på kvinnojourerna och hur deras arbete ser ut.

5.1 Vad gör en kvinnojour?

Totalt har vi intervjuat sju medarbetare på kvinnojourer runt om i Sverige, varav tre är från SKR och fyra från Roks. På de flesta jourer var antalet anställda lågt medan de ideellt verksamma var betydligt fler. En av våra intervjupersoner upplevde att det var svårare att få ideella till att engagera sig i verksamheten idag än vad det var för ett par år sedan. Sex utav de respondenter vi träffat är anställda på sin jour (varav en är arvoderad) och arbetar med avlönat arbete. Den sjunde respondenten arbetar ideellt på sin kvinnojour. Hur länge de varit anställda på den aktuella juren varierar alltifrån en månad till 15 år. Det skiljer sig alltså en del gällande hur länge intervjupersonerna varit aktiva på juren. Alla har dock något års erfarenhet av jourarbete antingen som ideell eller anställd då i princip alla intervjupersoner började på sin jour som ideell.

Anledningar till varför medarbetarna börjat arbeta på en kvinnojour är många och arbetslivserfarenheterna innan jourarbetet har sett olika ut. Medarbetarna har arbetat med allt från jordbruk och industri till förskolelärare och tolk. Alla har dock tidigare erfarenheter från något slag av socialt arbete innan de börjat engagera sig i jourverksamheten. Flera av medarbetarna nämner att de tidigare arbetslivserfarenheterna har varit till nytta för det arbete de gör idag. Likaväl som arbetslivserfarenheterna sett olika ut mellan medarbetarna skiljer det sig även i vad de har för utbildning. Utbildningarna har varierat från gymnasieutbildningar till högskoleutbildningar så som socionom eller förskolelärare. Vad alla har gemensamt är dock att de gått utbildningar som den egna kvinnojouren eller Roks respektive SKR anordnat och har ett intresse för frågor som berör våld i nära relationer. De

kurser de gått är dels en introduktionskurs men även andra vidareutbildningar och ett flertal berättar att de varit på kurser som specifikt handlar om barnperspektivet och bemötande av barn på kvinnojourer.

Efter att vi har intervjuat alla sju medarbetare har vi kommit fram till att det inte finns någon typisk arbetsdag på en kvinnojour utan att arbetsuppgifterna är varierande från dag till dag. Eftersom alla kvinnojourer vi varit i kontakt med även har ett skyddat boende där kvinnorna bor i kollektiv är arbetet beroende av vilka kvinnor och barn som bor i det skyddade boendet för tillfället. Några poängterar att det gäller att ta sig tid till varje enskild individ för att orientera sig i vilka behov de boende på juren har och våga gå utanför boxen för att kunna möta allas behov på ett adekvat sätt. Förutom att bemöta de kvinnor och barn som bor i det skyddade boendet och ge dem råd, stöd (i form av stödsamtal) och hjälp med annan aktivering är en hel del av arbetet även administrativt, så som att besvara mejl, telefonsamtal eller utfärda bidragsansökningar. Även att ha kontakt med andra organisationer och myndigheter är en stor del av arbetet. Antalet organisationer och myndigheter de kan tänkas behöva ha kontakt med är många och kan exempelvis vara kvinnojourer i andra kommuner, socialtjänsten, skola och förskola, polis och jurist. Kvinnojourernas målgrupp är kvinnor och barn som upplevt våld i nära relationer, dock inte alla barn som upplevt våld inom familjen utan endast de barn som kommer till juren tillsammans med sin mamma. Ingen av de kvinnojourerna vi varit i kontakt med tar emot ensamma barn.

5.2 Barnperspektivet för individen

Vid intervjutillfällena ställde vi frågan: *vad betyder barnperspektivet för dig?* till våra intervjupersoner. ”Ja asså det är ju barnens rätt, att se det från barnens vad ska jag säga sida eller ur barnets synvinkel liksom att, är det för mig” (Intervjuperson nr 5, SKR). ”Att man ska ju...liksom uppmärksamma deras intresse, barnens intresse och barnets problematik” (Intervjuperson nr 3, Roks). Detta var två av de spontana svar vi fick på frågan från våra intervjupersoner. Svaren varierade från person till person men vad alla hade gemensamt var att de ansåg att man ska se till barnets intresse genom att lyssna till barnet och fråga vad det enskilda barnet har för åsikter och behov. Vidare menade våra intervjupersoner att man ska visa respekt för barnet som en egen individ, bemöta alla barn på ett hänsynsfullt sätt samt se situationen ur barnets synvinkel. Att se den vuxnes perspektiv på barnet eller att ställa sig i barnets skor benämner en av intervjupersonerna som olika sätt att se på barnperspektivet. Intervjupersonen menar att det kan hända att man i många fall beskriver barnperspektivet utifrån vuxnas berättelse utan att lyssna till barnet. Hundeide et al. (2011) har ett liknande

synsätt på hur barnperspektivet ska definieras där det är viktigt att lyssna till och respektera barnets åsikter samt ta det barnet säger i beaktande när beslut rörande barn ska fattas. Även tolfte artikeln i FN:s Barnkonvention belyser barns rätt att fritt uttrycka sina åsikter (Barnombudsmannen 2013b). Liksom en av intervjupersonerna skiljer Hundeide et al. (2011) på barnperspektivet och barns perspektiv där barnperspektivet är vuxnas tolkningar av barnens upplevelser. Intervjupersonen önskade dock att mer hänsyn togs till barns perspektiv.

Flera av de intervjuade, både från Roks och SKR, menar att barnen sviks om de inte blir tillfrågade om att berätta sina åsikter om sin situation. Flera beskriver att barns behov av att prata ser olika ut och att det är viktigt att på ett tydligt sätt visa och förklara för barnet att det är okej att prata om det som de upplevt om de önskar. Alla barn önskar inte tala om vad de varit med om vilket innebär att det är viktigt att observera om det är något barn saknar. Respondenterna poängterar vidare att man aldrig ska tvinga barn att berätta eller prata om vad som hänt om de inte vill. Barnombudsmannen (2009) belyser i sin rapport vikten av att lyssna på och föra en dialog med barn för att komma närmare dem. Han menar liksom respondenterna att barn som inte blir tillfrågade om deras åsikt kan känna sig svikna och att vuxna borde bli bättre på att lyssna till barn.

I ett barnperspektiv är det enligt en av våra intervjupersoner viktigt att även mamman och andra vuxna i barnets närhet mår bra för att barnet ska kunna må bra. Intervjupersonen poängterar att inget kan ersätta ett lyckligt hem som bör vara en trygg miljö för barnet utan medarbetarna på kvinnojouren gör sitt bästa för att barnet ska trivas där.

Så jag vet inte vad jag tänker om de stackars barnen som kommer hit. Det enda de slipper är bråket. Alla andra känslor är ju kvar. De vill ha sitt hem. De vill ha sin pappa, sina kompisar, sin skola. Så det är ju mycket man förändrar i deras liv genom att komma hit. Så vi kan inte liksom ersätta sådant utan man försöker göra så gott man kan för att de ska trivas i alla fall. (Intervjuperson nr 3, Roks).

Vidare poängterar alla respondenter att det är lika allvarligt för barnet att bevittna våld som att själv bli utsatt. I sin avhandling kom Weinehall (1997) fram till samma slutsats. Ungdomarna som deltog i Weinehalls studie upplevde den psykiska smärtan av våldet som värre än det fysiska våldet. En respondent säger att man ska tänka på sitt kroppsspråk genom att aldrig göra häftiga rörelser, luta sig över barnet, höja rösten mot barnet eller beröra barnet utan att det är beredd på det då detta kan uppfattas som hotfullt. Istället bör man gå ner på

barnets nivå när man tilltalar dem. Många upplever att barnperspektivet börjar bli mer uppmärksammat och istället för att barnet bara hänger med mamman ses de idag som egna individer. Även Överlien (2011) påpekar att barn förr sågs som ett bihang till mamman men nu har fått en starkare position som egna individer. Dock finns det områden som fortfarande borde utvecklas. Efter hand kommer medarbetarna på att de borde agerat annorlunda i vissa situationer men en av intervjupersonerna upplevde att barnperspektivet kommer bli ännu tydligare inom några år.

5.3 Tillämpning av barnperspektivet

Det såg lite olika ut på de kvinnojourerna vi varit i kontakt med gällande hur de organiserat sig kring arbetet med barnen och barnperspektivet. De flesta jourer, båda från Roks och den ena från SKR, har en barnansvarig som såg till att barnets bästa alltid beaktades i ärenden som rör barn, där den barnansvariga företräder barnet. Att ha en barnansvarig som tar extra hänsyn till barnets behov är ett sätt att se till barnets bästa vilket ska tas i beaktande enligt tredje artikeln i FN:s Barnkonvention (Barnombudsmannen 2013b). Inom Roks finns det ett etablerat barnnätverk där de som är barnansvariga från respektive jour kan utbyta kunskap med varandra. Det framkom inte under intervjuerna med medarbetarna från SKR att de har något liknande samarbete dock har den ena jouren en barnansvarig. De barnansvarigas arbete såg väldigt olika ut då varje jour hade varierande antal barn, på någon kvinnojour bodde det enbart ett fåtal barn per år i det skyddade boendet medan det på en annan jour konstant bodde barn i boendet. På en av kvinnojourerna tillhörande SKR har de en etablerad barnverksamhet som barnansvarig ansvarade för. I denna barnverksamhet aktiverades alla barn som för tillfället bodde i det skyddade boendet tillsammans. Medan barnansvarig eller någon utav de övriga medarbetarna på de andra kvinnojourerna ofta aktiverade barnen från de enskilda familjerna var för sig.

Intervjupersoner från både SKR och Roks belyste att det är viktigt att klargöra för barnen att de är trygga på jouren och visa att man finns där för dem. En av intervjupersonerna uttrycker sig så här:

[...] så man inte glömmer bort dem att man pratar med dem och säger att nu är du på en kvinnojour, så här funkar det här, att här finns larm ingen kan ta sig in, du kan känna dig trygg och vi kommer ta hand om mamma under tiden ni är här så att du behöver inte oroa dig för henne. Därför många barn är väldigt överbeskyddande, det kan vara att de tar huvudansvaret för mamman fastän att de är ganska små. Hela tiden se till att hon mår bra eller reagerar väldigt kraftigt om hon är ledsen eller kanske fixar frukost fastän de är

såhär tre-fyra år gamla. Så att då försöker vi avlasta litegrann där. (Intervjuperson nr 7, SKR).

Flera av intervjupersonerna både från Roks och SKR poängterar att många av barnen som kommer till kvinnojouren tar stort ansvar för sin mamma trots sin låga ålder och det är därmed viktigt att avlasta barnen och klargöra att mamman är trygg på jouren vilket innebär att barnen kan tillåtas vara barn. En av intervjupersonerna tillhörande Roks uttryckte sig såhär gällande att visa barnen respekt: ”Ja det är väl just det att...dels att man lär sig deras namn med genast [...] men det handlar för mig mycket om respekt att lära sig någons namn [...]” (Intervjuperson nr 4, Roks). Att snabbt knyta an till barnen är viktigt för att kunna hjälpa mamman att passa barnen vid behov som till exempel när mamman går i stödsamtal eller ska till läkare. En respondent tillhörande Roks påpekar att mammorna i vissa fall behöver stöttning i mammarollen. Detta ska göras utan att ta över. Till exempel genom att föreslå åldersadekvata aktiviteter som mamman kan ta med barnet på, exempelvis cirkus, sagostund på bibliotek eller utflykt till en simhall. I de fall medarbetarna ser en stor bristande omsorg anmäls detta till socialtjänsten. Artikel tre i FN:s Barnkonvention (Barnombudsmannen 2013b) belyser att varje barn ska ges skydd och omvårdnad samt vikten av att organisationer som kommer i kontakt med barn tillgodoser detta i sitt arbete. Detta genom att utforma rutiner och riktlinjer som organisationerna kan tillämpa sig av för att tillgodose barnets skydd och omvårdnad. De kvinnojouren vi varit i kontakt med har tagit barnens säkerhet, trygghet och omvårdnad på största allvar genom att exempelvis skapa en relation till barnen och få dem att känna sig trygga i boendet och med personalen.

När en kvinna med barn som är i behov av skydd kommer till kvinnojouren finns det rutiner gällande barnen som varje kvinnojour utarbetat för sig. Gemensamt för alla jouren var att de ger barnen en inflyttningspresent för att de ska känna sig välkomna till jouren. De poängterar även att det är viktigt att medarbetarna presenterar sig direkt till barnen, visar barnen runt och berättar varför de befinner sig på jouren. En av respondenterna från SKR poängterade särskilt att det är viktigt att aktivera barnen så att det skyddade boendet inte endast används som förvaring. Alla intervjupersoner på jourerna uppgav att de tänker på att den fysiska miljön ska vara barnvänlig i det skyddade boendet genom att till exempel ha klädhängare i barnens nivå och övrig anpassad möblering, lekhörna med leksaker, en extra bred säng till mamman för att barnet ska kunna sova hos henne och bilbarnstolar i kvinnojourens bilar i varierande storlekar. Det är viktigt att se till att boendet är värdigt både för barnen och kvinnan och därmed hade en av jourerna tillhörande SKR en avdelning på det skyddade boendet där

kvinnor med barn bodde samt en avdelning för kvinnor utan barn. Att bo i ett kollektiv är inte alltid lätt för varken barnen eller kvinnorna och det kan vara svårt för barnen att förstå och respektera att de till exempel inte kan ta med sig kompisar hem. I Överliens (2011) studie uppmärksammar hon olika dilemman som barn som bor på kvinnojourer upplever, exempelvis att barnen inte kan ta hem kompisar till det skyddade boendet. Särskilt äldre barn upplevde enligt studien detta som ett problem. Som ovan nämnts uppgav även några av intervjupersonerna att detta är ett problem för barnen och en av respondenterna berättade att de försöker förklara för barnen att vistelsen i det skyddade boendet inte är för alltid. Flera av respondenterna nämnde även att barnen inte får röja var boendet ligger av säkerhetsskäl och kan därför inte ta hem kompisar.

På två utav de kvinnojourer vi varit i kontakt med, en tillhörande Roks och en SKR, har de haft om möjligt som regel att barnansvarig alltid ska vara med vid inflyttning om kvinnan har med sig ett barn. Tanken är att denna person ska ta extra hänsyn till barnen och deras behov. De jourer som inte hade detta som rutin önskade dock att även de kunde organiserat inflyttningen på detta vis men att det tyvärr inte var möjligt på grund av personalbrist. Vid en i förväg planerad utflyttning försökte de flesta av jourerna att planera in någon aktivitet för familjen samt ge en present till barnet. Vid en jour tillhörande Roks hade de även som rutin att utvärdera barnets vistelse på juren genom att barnet fick fylla i utvärderingsblanketter anpassade för barn i olika åldrar. Ett flertal påpekade att det är viktigt med ett tydligt välkomnande men även avslut för att underlätta för barnen.

Alla kvinnojourer erbjuder kvinnan kontakt efter utskrivningen om kvinnan känner ett behov av det, om de har kontakt med kvinnan innebär det även att de har kontakt med barnen. Då de flesta barn är för små för att själva ta kontakt med juren skedde det enbart genom mamman. En av kvinnojourerna tillhörande SKR erbjöd de äldre barnen (barn i övre tonåren) att de själva kunde ta kontakt vid behov men det hände sällan att barnen själva tog kontakt. En av respondenterna tillhörande SKR uttryckte sig så här:

Mmm, vi ska alltså sex månader efter att de flyttat så håller vi kontakten med dem om de vill och det är inte många som vill det, de flesta, första månaden kanske de vill eller 14 dagar. [---] Det är ju inte meningen att vi ska bli både kvinnans och barnens trygghet under resten av deras liv. (Intervjuperson nr 5, SKR).

Många kvinnor önskar ingen kontakt efter att de flyttat då de helst vill lämna det som hänt bakom sig vilket oftast innebär att dessa kvinnors barn inte heller får någon vidare kontakt. Alla jourerna, förutom en tillhörande SKR, anordnade aktiviteter för de som flyttat från kvinnojouren som till exempel julfest. Barn upplever många avbrott i vardagen då de behövt flytta både till och från kvinnojouren samt avbrott i relationer vid varje flytt. Att barnen endast hade kontakt med medarbetarna på kvinnojouren genom mamman efter att de flyttat från jouren upplevde vissa barn i Överliens (2011) studie som problematiskt då de önskat en egen kontakt. Då vi inte själva haft kontakt med barn som bott på kvinnojouren har vi ingen kännedom om deras åsikter i frågan men de respondenter vi intervjuat har inte upplevt det nämnda dilemmat som ett problem.

Oftast är våra barn, tänker jag, de är ju med de mammorna som kommer hit här och hälsar på så är det ju oftast att barnen...det beror ju på lite vad hon vill ha hjälp med. Är det juridiska dokument och sådär så tar hon ju kanske det när barnet är på dagis eller i skolan men är det mer en social visit så är ju oftast barnen med och vi har ju barn där mamman kommer för att barnet vill komma upp och träffa [namn] eller [namn] eller någon annan. (Intervjuperson nr 1, Roks).

De intervjupersoner som erbjudit barnen vidare kontakt har inte upplevt att behovet funnits. På frågan om medarbetarna på kvinnojouren brukar ha kvar någon kontakt med barnen efter att de flyttat från det skyddade boendet svarade en respondent:

Nej, vi brukar ju säga till att de gärna får ringa då när vi gör utskrivningssamtalet att är det någonting så får ni gärna slå en signal om det är så att det är lite äldre barn. Jag tror faktiskt inte att det har hänt att någon har ringt så inte något barn, mammorna ringer ibland. (Intervjuperson nr 7, SKR).

Alla respondenterna upplevde att rutinerna kring barnen fungerade bra då de utvecklat dessa genom flera års arbete. Dock var det något på alla jourer som de önskade kunna förbättra. På en av jourerna tillhörande SKR fanns det en önskan om att ha en avsatt tid där barnen ges möjlighet att komma och prata om de har ett behov av det. Den andra jouren tillhörande SKR hade en stark önskan om att kunna anställa en barnpedagog då denna jour vid tillfället för intervjun inte hade någon barnansvarig, även en psykolog knuten till jouren önskades för att underlätta för barnen och kunna hjälpa dem med allt på plats då väntetiden till Barn- och ungdomspsykiatri är relativt lång. Att alltid kunna vara två på jouren ansåg en annan

respondent från Roks vara viktigt då en kan ta hand om barnet medan en annan är med mamman. Detta för att barnet inte ska behöva höra och belastas med allt mamman berättar.

Som vi nämnt ovan (se 5.1 Vad gör en kvinnojour? s. 24) samarbetar kvinnojourerna med många olika myndigheter och organisationer gällande barnen. Våra respondenter uppger att samarbetet med myndigheter och organisationer fungerar olika bra. Alla berättar att de alltid har kontakt med socialtjänsten när de har barn boende i det skyddade boendet och att denna kontakt för det mesta fungerar bra. ”Både och. Det beror väldigt mycket på handläggaren tycker jag. En del funkar jättebra, en del funkar mindre bra. Ja det ligger nog lite på individen istället för organisationen tror jag” (Intervjuperson nr 1, Roks).

En respondent från SKR uppgav dock att de upplevde att socialtjänsten inte tog deras anmälningar på allvar och därmed trillar barnen mellan stolarna då ingen enligt respondenten tar ansvar för barnen. Precis som respondenten uppgav anser även Bender och Holmberg (2001) att samarbetet med andra aktörer och myndigheter borde förbättras då det inte i alla sammanhang fungerar optimalt. En annan av intervjupersonerna tillhörande Roks belyser att överklaganden ska utformas utifrån barnens perspektiv i de fall det är aktuellt och informera barnen om att de har rätt att söka eget stöd från socialtjänsten om de är över 15 år. Flera av jourerna beskriver att de samarbetar med polis när barn ska förhöras samt med jurister i de fall barnen har ett eget ombud vid domstolsförhandling, engagemanget från juristerna och polisen såg dock olika ut. Intervjupersoner från både SKR och Roks påpekar att barn som upplevt och blivit utsatta för våld idag räknas som brottsoffer vilket innebär att de kan begära skadestånd. Det är därför viktigt att dokumentera vart barnet befann sig när våldet skedde. En av respondenterna menade att åklagare och advokater borde vara mer utbildade i mål som rör barn eller att det till och med borde inrättas en egen barndomstol som är specialiserad på barnmål.

Skolan är en viktig samarbetspartner som kvinnojourerna alltid kommer i kontakt med när de har barn boende på jouten, detta samarbete fungerade för det mesta bra med vissa undantag. Några utav jourerna beskrev att det tog lång tid innan barnen kunde börja i skolan eftersom mamman var tvungen att vara folkbokförd i kommunen. I vissa fall visste inte kvinnan om de kommer stanna i kommunen, vilket medför att processen blivit längre då de inte folkbokfört sig i kommunen under denna period. I andra fall gick det väldigt fort och tog bara någon dag innan barnen kunde börja i skolan beroende på samarbetsavtalet med skolans rektor. Två av jourerna, en från Roks och en från SKR, har nämnt att i de fall det inte fungerar att barnen

återgår till skolan till exempel på grund utav att hotbilden mot barnet är för stor har kvinnojouren försökt anordna hemundervisning men endast på det ena stället har de lyckats få det att fungera. Anledningen till att det inte fungerade på den andra jouten var att den hemkommun som barnet kom ifrån inte hade möjlighet eller ekonomi att skicka en lärare. Dock poängterade de jouten som anordnat hemundervisning att det inte är optimalt för barnet då barnet saknar rutiner och jämnåriga barn att umgås med som annars tillgodoses i skolan. Flera av intervjupersonerna menade att det var viktigt att visa och påpeka för barnen att mamman är trygg i det skyddade boendet då många barn tidigare stannat hemma från skolan för att de inte vågat lämna mamman ensam med pappan. En av jouterna tillhörande SKR hade köpt in eget förskolematerial för att de mindre barnen ska kunna fortsätta att utvecklas i det skyddade boendet. Att delta i grundskoleutbildning är varje barns rättighet (Barnombudsmannen 2013b). Alla kvinnojouten vi varit i kontakt med har uppgett att de gör sitt yttersta för att tillgodose denna rättighet. I vissa fall kan en skolgång vara svår att upprätthålla då den kan strida mot tredje artikeln i FN:s Barnkonvention där barnets bästa och skydd ska tillgodoses, vilket inte alltid kan uppfyllas om ett barn med stor hotbild går i skolan. I dessa fall går barnets säkerhet före skolplikten.

5.4 Resultat och analys utifrån vinjetterna

I detta avsnitt kommer vi i huvudsak presentera resultatet från våra vinjettfrågor (se Bilaga 3, 4 & 5 s. 51-53). I de stycken där det är väsentligt refererar vi till den vinjett som är relevant för avsnittet. Empiri som uppkommit i samband med intervjuerna kommer även den till viss del presenteras i detta avsnitt då den är relevant för sammanhanget.

5.4.1 Ålders- och könspektiv

Alla barn upp till 18 år är välkomna till kvinnojouten tillsammans med sin mamma. ”Alltså jag tänker inledningsvis så blir det ju något annat bemötande om de är fem eller sexton. Alltså de får olika saker i sitt välkomstpaket” (Intervjuperson nr 1, Roks). Vidare tillägger Intervjuperson nr 2, Roks: ”Jag tror att vi är där oftare i lägenheten om det finns en femåring som behöver aktiveras och så vidare.” Eftersom det kommer barn i varierande åldrar till kvinnojouten gäller det enligt intervjupersonerna att anpassa aktiviteter och den fysiska miljön utefter olika åldersgrupper. Det kan vara svårt att hitta en aktivitet som passar när det är stor åldersskillnad på barnen, som exempelvis när det bor en fyraåring och en tolvåring samtidigt i det skyddade boendet. Alla intervjupersoner uppgav att barn i olika åldrar har olika grad av självbestämmande då till exempel ett spädbarn inte kan uttrycka sin egen åsikt medan barn i skolåldern kan framföra sin åsikt och ännu äldre barn i tonåren har stor rätt att bestämma över sig själva i beslut som rör dem. En av respondenterna tillhörande Roks

uppgav att man i Sverige ofta utgår från en tolvårsgräns vad gäller barnens självbestämmande men ansåg att denna gräns inte borde tas ordagrant utan man bör istället ta hänsyn till barnets individuella mognad. Näsman (2004) menar att när beslut fattas som rör barn bestäms oftast barnets grad av delaktighet i beslutsfattandet utefter barnets ålder. Vidare belyser hon hur man ser på ålder utifrån olika livsfaser. När ett barn befinner sig i en viss livsfas tillskriver man barnet en viss grad av mognad och därmed minskar möjligheten att se utefter barnets individuella mognad. I enlighet med Näsman belyser även artikel tolv i FN:s Barnkonvention (Barnombudsmannen 2013b) barnens rätt att själva uttrycka sina åsikter vilka ska tas i beaktande efter barnets ålder och mognad. Den tolvårsgräns som en av respondenten nämnde kan vara konstruerad efter dessa livsfaser som Näsman (2004) beskriver vilket innebär att detta synsätt utgår från en stereotypisk bild av barn i tolvårsåldern.

Alla jourer vi haft kontakt med berättar att de har möjlighet att ta emot barn från det att de är spädbarn (se Vinjett 2, s. 52). Ett spädbarn som kommer till det skyddade boendet har oftast lättare att anpassa sig till den nya miljön då de i de flesta fall är nöjda så länge de är med sin mamma. Intervjupersonerna påpekar att det blir svårare för medarbetarna att kunna avlasta mamman genom att passa spädbarnet då barnet är beroende av sin mamma till exempel om det ammas. Vidare uppger de att de får ha lite extra koll på mammor med spädbarn. Om mamman inte kan ta hand om sitt barn kan de tyvärr inte bo kvar på kvinnojouren då jouren har för knappa resurser till att hjälpa mamman fullt ut och kontakt med socialtjänsten tas istället. Precis som våra intervjupersoner beskrivit ovan nämnda dilemma tar även Hermansson et al. (2010) upp att kvinnojouren har möjlighet att ta emot barn men är dock inte lika kompetenta att tillgodose barn med omfattande behov som socialtjänsten. Intervjupersonerna påpekade att de inte alltid har möjlighet att hjälpa en mamma som brister i omsorgen om barnen på grund av för knappa resurser. Barn i lågstadieålder har oftast fortfarande lätt att anpassa sig till den nya miljön och oftast är det inga problem för dem att börja i en ny klass på en ny skola. För de äldre barnen som kommer till jouren kan det däremot vara svårare att anpassa sig till livet på kvinnojouren.

Känns det jobbigt, för det kan ju vara så att det känns inte så kul för en sextonårig kille att komma till en kvinnojour. Vi märker ju att både pojkar och flickor som är liksom i den åldern de trivs ju inte lika bra och dela kök och badrum och lokal med massa andra kvinnor och småbarn. Man har nog ett mycket större integritet och behov av plats. Då finns det ju olika alternativ, de ska ju inte vara hemma i alla fall men det kan ju vara att man vill hellre bo hos en vän där det är säkert [...]. (Intervjuperson nr 7, SKR).

Respondenten tillhörande SKR berättade vidare att en äldre tonåring kunde få ett eget rum och mamman ett annat om det fanns tillgängligt för att ge ungdomen större plats. Det är dock ganska ovanligt att äldre tonåringar följer med sin mamma till kvinnojouren menar respondenter från både SKR och Roks. Respondenter från både Roks och SKR berättade att de i kommunen har gruppverksamheter och stödgrupper för barn i olika åldrar. Det kan vara svårt att få de äldre ungdomarna att delta i dessa gruppverksamheter då de i många fall inte uppskattar att dela med sig av sina upplevelser i en större grupp. En respondent tillhörande SKR nämnde att kommunen även erbjuder individuell samtalsterapi för ungdomar, dock endast för dem som är folkbokförda i kommunen.

Trots att alla barn upp till 18 år är välkomna till jouren tillsammans med sin mamma var det en respondent från Roks samt en från SKR som uppgav att de inte tar emot pojkar från 16 år (se Vinjett 1, s. 51). Vissa kvinnor som bor i det skyddade boendet är rädda för alla män och ser äldre tonårspojkar som män. Det förekom att det fanns ungdomsboende i kommunen där dessa pojkar kunde bo och träffa sin mamma på jouren. Alla respondenter uppgav att inga pojkar över 18 år får bo i det skyddade boendet, det har dock hänt att flickor över 18 år kommit med sin mamma. De som tar emot äldre tonårspojkar berättade att de försöker förbereda kvinnorna i boendet på att det kommer en äldre pojke som ska bo där. De sätter även in extra personal på kvällstid för att alla ska känna sig trygga. De tar extra hänsyn till de kvinnor som upplever pojkens vistelse i det skyddade boendet som obehaglig genom att till exempel inte ge dem rummen bredvid varandra. En intervjuperson uttryckte sig så här angående pojkar i övre tonåren: ”[...] även fast de är stora och långa, kanske längre än mig, får man ändå tänka att det är ett barn” (Intervjuperson nr 7, SKR). Näsman (2004) menar att glappet mellan barndom och vuxenlivet blir mindre vilket det ges exempel på när 16-åriga pojkar ses som vuxna. Alltså efterlever inte alla kvinnojourer den 18-årsgräns som har satts upp utan gränsen är i vissa fall flytande när det gäller pojkar.

De kvinnojourer vi varit i kontakt med har inte haft möjlighet att ta emot en kvinna med hur många barn som helst, då det ska finnas en sängplats per person. En respondent gav som exempel att om det kom en kvinna med åtta barn och det redan var andra boende i det skyddade boendet kunde de tyvärr inte ta emot henne. Några uppgav att när det kom kvinnor med flera barn blev det mer arbete för personalen då de önskar kunna tillgodose varje barns behov. En respondent tillhörande Roks nämnde att de vid behov sätter in mer personal när det bor många barn i det skyddade boendet. Det är dock beroende på hur familjen klarar sig själv

och hur mycket hjälp de behöver eller önskar. Enligt Hundeide et al. (2011) är det inte bara barnets basbehov så som en sängplats och mat som ska tillgodoses utan även visa att barnet är respekterat och värdigt. För att kunna närma sig barnen krävs det att de som arbetar med barn har en empatisk förmåga samt är lyhörda. Även respondenterna uppgav att det är viktigt att kunna tillhandahålla ett värdigt boende för barnen och kvinnorna.

En av respondenterna tillhörande SKR nämnde att det kan vara jobbigt för en mamma att ta hand om flera barn trots att hon mår bra vilket medför att det för en mamma som redan innan mår dåligt kan vara extra tungt att ta hand om sina barn. Kvinnojourspersonalen kan vara ett stort stöd för mamman i denna situation. Likaväl som det kan vara påfrestande med allt för många barn i boendet kan det vara jobbigt för ett barn att vara ensamt barn i det skyddade boendet då barnet kan belastas med kvinnornas berättelser och sorg. Precis som intervjupersonerna beskrivit belyser även Hermansson et al:s (2010) samt Lewis och Roberts studie (2000) att kvinnor som bor i ett skyddat boende kan stötta varandra. Däremot kan det vara en fördel att kvinnor med barn ges ett eget boende för att barnen inte ska störa de andra kvinnorna samt att barnen inte ska ta skada av vad andra kvinnor kan tänkas berätta.

5.4.2 Relationer och umgänge

Hur jourerna hanterar ett eventuellt umgänge mellan barnet och pappan under tiden mamman och barnet befinner sig i det skyddade boendet ser olika ut. En intervjuperson tillhörande SKR uttrycker sig så här angående barnets önskan om att träffa pappan: ”Ja det kan ju inte vi lägga några som helst aspekter på, inte varken om han vill då får vi ju stötta honom i det vill han inte så stöttar vi honom i det.” (Intervjuperson nr 5, SKR). Den första tiden de befinner sig i det skyddade boendet har de flesta beskrivit, kvinnojourer tillhörande både SKR och Roks, att det är ytterst ovanligt att ett umgänge kommer till stånd. Eftersom mamman och barnet är i behov av skydd så är det inte säkert för barnet att träffa pappan direkt då hotbilden kanske ännu inte är klarlagd. En respondent från Roks respektive en från SKR beskriver att socialtjänsten ser till att pappan håller sig lugn under tiden han väntar på att få träffa sitt eller sina barn. Alla poängterar dock att om ett umgänge med pappan finns antingen genom att de träffas, mejlar eller ringer till varandra är det mycket viktigt att barnen inte röjer var de befinner sig. Det är tingsrätten som tar beslut huruvida ett umgänge ska ske eller inte med inverkan från socialtjänsten, beslutet om umgänge tas utifrån barnets bästa och dess säkerhet. En av intervjupersonerna från Roks beskriver dock att de upplever att umgänget (vid en vårdnadstvist) inte alltid bestäms utifrån barnperspektivet och barnets bästa utan att det

enbart är tingsrättens bedömning av fallet som räknas och att fadersrätten i dessa fall är alldeles för stark i Sverige.

Det är alltså delade meningar om huruvida ett umgänge bör ske eller inte under tiden barnen och kvinnorna befinner sig på kvinnojouren. Respondenter från både Roks och SKR beskriver att de inte lägger sig i om ett umgänge finns under tiden de befinner sig på jouren eller inte utan att det är upp till barnet och mamman att bestämma om ett umgänge är lämpligt. Däremot stöttar de barnen och mamman både om ett umgänge önskas eller inte. En respondent tillhörande SKR beskriver att de helst ser att det inte sker något umgänge alls under tiden som barnet bor på det skyddade boendet då det finns en viss risk att det avslöjas vart boendet ligger. En annan respondent tillhörande Roks beskriver att de hjälper till att låna ut sina kontorslokaler för att ett umgänge ska kunna ske i brist på annan lösning. Medan respondenten från SKR säger att de aldrig skulle anordna ett umgänge på jouren (i alla fall aldrig utan att både barnet och mamman önskar att umgänget blir av) då det ska vara en trygg plats för barnet där de ska kunna känna att det är säkert. De andra barnen som befinner sig i boendet ska inte heller behöva bli rädda att någon kommer försöka tvinga dem till att träffa sin pappa. Intervjupersoner tillhörande både SKR och Roks beskriver även att de kan hjälpa mamman att köra barnen till umgänget och att de under tiden barnet träffar sin pappa gör mamman sällskap. Nionde artikeln i FN:s Barnkonvention belyser barnets rätt att inte behöva skiljas från sina föräldrar mot dess vilja så länge det inte strider mot barnets bästa. Om barnet är skilt från någon av föräldrarna har det rätt att vidhålla kontakten med föräldern (Barnombudsmannen 2013b). En del av intervjupersonerna hänvisar till barnets samt mammans självbestämmande vad gäller umgänge med pappan under tiden de bor i det skyddade boendet. En respondent tillhörande SKR anser att umgänge under vistelsen på jouren inte är lämpligt på grund av säkerhetsskäl. Respondenten upplever att ett umgänge kan strida mot barnets bästa på så vis att det finns en risk att röja var det skyddade boendet ligger. Eriksson (2009) beskriver ett delaktighetsperspektiv där barn ska vara delaktiga i beslut som rör dem samt ett omsorgsperspektiv där vuxna har som ansvar att ta hand om och skydda barnen. I de fall där barnen inte får träffa sin pappa kan detta beslut ha tagits utifrån ett omsorgsperspektiv.

Trots att medarbetarna på kvinnojouren aldrig vill att pappan ska veta var mamman och barnet befinner sig så uppger de att barnen och kvinnan är på jouren och att de mår bra om polisen skulle höra av sig på grund utav att pappan letar efter sin familj. Ett flertal jourer från både SKR och Roks har arbetat med att umgänget under vistelsen på jouren ska bli bättre.

Skulle det uppdagas att ett barn inte mår bra av umgänget med sin pappa eller inte mår bra för att ett umgänge inte anordnas beskriver några av intervjupersonerna att de anmäler detta för kännedom till socialtjänsten och att de ibland kan bli inkallade som vittnen vid en vårdnadstvist. Några av intervjupersonerna anser att om barnet är rädd för pappan borde barnet aldrig för dess bästa bli tvingade till umgänge och en ställer sig frågan om en pappa som misshandlar barnets mamma (kanske inför barnet) någonsin kan vara en bra förälder?

Kan män som misshandlar vara goda fäder? Nej jag vet inte, alltså en del säger att det kan man. Jag anser att...och nu menar jag inte att han måste fysiskt slå barnen heller men över huvud taget att utsätta barnen för att se sin mamma bli misshandlad. Det är de två personerna som står barnet närmast i världen som ska stå för trygghet och skydd och det sker på den plats som ska vara den tryggaste platsen på jorden. Då är man ingen god förälder, punkt! (Intervjuperson nr 4, Roks).

Den som är vårdnadshavare till barnet har ansvar för barnets säkerhet vilket kan medföra en svår situation om båda föräldrarna har vårdnaden om barnet. Att det är en utav de två personer som ska vara barnets trygghet som misshandlar barnets mamma beskrivs av ett flertal intervjupersoner som en svår situation för barnet eftersom de oftast älskar pappa lika mycket som mamma. Det anses av dessa som viktigt att förklara för barnet att det är helt naturligt att ha många olika känslor för pappa och att känslorna kan variera med tiden.

Och sen samtidigt så får man passa sig att man inte pratar skit om pappa heller, utan inte om pappa som person. Utan att barnet har givetvis känslor för pappa också. Så det är lite balansgång ibland men det är liksom det barn måste få veta och att våldet aldrig är okej. Och sen att beroende på ålder givetvis också att man talar om att barnet att du kanske känner dig jätteförvirrad här, du kanske både älskar och hatar och längtar och tycker synd om pappa. Ja, och det är helt normalt. (Intervjuperson nr 4, Roks).

Att inte prata illa om barnets pappa gäller både medarbetarna på kvinnojouren men även mammorna bör inte belasta barnen med sina negativa tankar och känslor om pappan. Även Eriksson et al. (2007) samt Källström Cater (2007) menar i sina respektive studier att det kan vara förvirrande för barnen att uppleva de motstridiga känslor de oftast känner gentemot sin pappa/förövaren. Situationen kan vara extra påfrestande för barnet då det ofta har en nära relation med både offer och förövare samt själv kan vara offer för våldet. Denna komplexa situation beskriver även många av respondenterna.

Om en kvinna skulle komma till kvinnojouren med ett barn som visar sig inte vara hennes biologiska barn (se Vinjett 3, s. 53) och att hon därmed inte har vårdnaden om barnet blir det en svår situation för kvinnojouren. Eftersom alla ärenden som berör barn måste anmälas till socialtjänsten är det enligt intervjupersonerna högst troligt att barnet inte får stanna kvar på jouren med sin styvmamma då pappan är vårdnadshavare och det är han som är skyldig att ansvara för barnets säkerhet. Det kan hända att barnet under tiden en utredning påbörjas tillfälligt får bo i ett familjehem innan barnets säkerhet kan säkerställas hos pappan. Styvmamman kan i detta fall inte skydda barnet på egen hand och kan bli dömd till egenmäktigt förfarande med barn om hon undanhåller barnet för pappan. Det hon kan göra är att anmäla missförhållandena till socialtjänsten och polisen så får de ta över därifrån för att säkerställa barnets säkerhet. Trots att en styvmamma inte har någon juridisk rätt att själv ta hand om och skydda barnet så kan det strida mot barnets bästa enligt tredje artikeln i FN:s Barnkonvention (Barnombudsmannen 2013b) att skilja styvmamman och barnet åt. Som en av våra respondenter nämnde kan banden mellan ett barn och dess styvmamma vara starkt och därmed kan det bästa för barnet vara att inte behöva skiljas från styvmamman. Detta har kvinnojouren dock inte möjlighet att tillgodose utan att för egen del riskera straffrättsliga påföljder.

5.5 Medlemsorganisationerna Roks och SKR

Intervjupersonerna har uppgett att det finns ett grundmaterial vad gäller Roks syn på barnperspektivet som medarbetarna kan använda sig av om de önskar i form av arbetsmaterial, litteratur och filmer. Även SKR har tagit fram och erbjuder filmer, litteratur, spel och kurser som berör barnperspektivet samt skickar löpande ut information till kvinnojourerna.

SKR ja, jo men det är ju asså sista åren har det ju fokuserats på barnen på kvinnojourerna och det har kommit, har getts ut flera filmer och litteratur kring det och vi har haft kurser så visst finns ett barnperspektiv tycker jag är bra med ett barnperspektiv från SKR:s sida. (Intervjuperson nr 5, SKR).

Alvesson (2009) nämner att inom en organisationskultur utgår medarbetarna från gemensamma värderingar vilket respondenterna uppger att de delvis erhåller från den gemensamma litteratur som Roks respektive SKR har tagit fram. Dock finns det skillnader i hur medarbetarna på kvinnojourerna använder materialet. En del respondenter från både Roks och SKR framhöll att de har stor nytta av arbetsmaterialet medan andra inte gjorde det.

Roks anses av intervjupersonerna som duktig på att tillvarata aktuell forskning som är betydande för kvinnojourernas arbete. Roks har även en barnpolicy samt riktlinjer gällande barn men vissa uppfattar att definitionen av barnperspektivet inte är särskilt tydlig. De anser att Roks fokuserar mer på att barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet.

Inte en definition så vitt jag vet men att det ska genomsyra all verksamhet. [---] Men att man ser barn som egna individer, alltså kanske för ja...20 år sen då kanske man många gånger såg barnen som ja...de var medföljande med mamman men man kanske inte i så stor utsträckning såg dem som egna individer med egna behov. Men det har ju skett en enorm utveckling på den fronten i alla fall att man bemöter barn som egna individer. (Intervjuperson nr 4, Roks).

Vidare tillägger respondenten: ”Så det går säkert att utveckla mer men överlag tycker jag perspektivet finns bra med”. En respondent berättar att det inom Roks sedan 2008 har utvecklats ett allt större fokus på barn som upplever våld och barnet ses inte längre som ett bihang till mamman utan som en egen individ. ”[...] sedan 2006 så var det ju klart att barn också kunde få ersättning för att de var brottsoffer.” (Intervjuperson nr 2, Roks). Respondenten uppger vidare att efter den lag som 2006 trädde i kraft fick Roks ett ännu större fokus på barn och vad de upplever i samband med våld. De intervjupersoner som är medarbetare inom SKR berättar att det har skett en snabb utveckling av barnperspektivet och att det finns en uttalad definition av barnperspektivet inom SKR. Denna definition är dock inget de tänker på i det dagliga arbetet. En intervjuperson från SKR uttryckte sig så här angående SKR:s definition av barnperspektivet: ”Asså SKR har väl, det står nog på deras hemsida och det har jag säkert hört många gånger när vi haft utbildningar men inte så att jag liksom...tänker på det så att man ska följa det men jag tror att vi gör det.” (Intervjuperson nr 7, SKR).

De rutiner som finns kring barn på kvinnojouren kommer delvis från Roks respektive SKR men varje jour har rätt att utforma sina egna rutiner. Precis som Eriksson (2009) beskriver i sin bok kan det skilja sig mellan hur förhållningssätt och arbetsmodeller tillämpas i de lokala kvinnojourerna. Respondenter från Roks uppger att Roks ansvarar för ett barnnätverk där barnansvariga från varje jour kan delta, inom barnnätverket kan medarbetare från olika jourer träffas och lära av varandra. Kvinnojourerna kan få bidrag från Roks som endast ska användas till barnaktiviteter. Respondenterna tillhörande SKR nämnde inget gällande motsvarande bidrag eller ett nätverk utformat för barnansvariga.

Alla respondenter tillhörande Roks uppgav att Roks erhåller utbildningar för såväl nya, erfarna och ideella medarbetare. En av intervjupersonerna upplever dock att innehållet i kurserna endast förbereder dem till viss del för de situationer som de ställs inför samt att kurserna kan hållas långt iväg från kvinnojouren och därför blir svårare att delta i. Alla kvinnojouren vi varit i kontakt med håller i en jourcirkel eller introduktionskurs för nya ideella medarbetare. Vissa kvinnojouren anordnar själva konferenser och föreläsningar för sina medarbetare samt för andra myndigheter som kommer i kontakt med kvinnojourens arbete. Internutbildningar sker löpande uppgav respondenter från SKR, de anser det vara bra med vidareutbildning då de får all kunskap samlad. Det kan vara allt från enstaka kurser till längre utbildningar som berör barnperspektivet. Utbildningarna är inte obligatoriska från SKR:s sida men ges till alla medarbetare, såväl anställda som ideella. Kvinnojouren får själva bekosta utbildningarna vilket innebär att kvinnojourens ekonomiska situation blir avgörande för om eller hur ofta kurserna kan ges till medarbetarna. Då kvinnojouren är en ideell organisation har de stora möjligheter att själva utforma sin organisationskultur (Alvesson 2009) då varken SKR eller Roks styr jourerna utan enbart influerar dem. En intervjuperson från Roks uttryckte det så här: ”Vi är ju en ideell förening och gör egentligen precis vad vi vill. Vi har ju liksom inga andra ramar än våra egna stadgar och värderingar [...]” (Intervjuperson nr 1, Roks). Detta innebär att kulturen kan se olika ut från jour till jour.

Intervjupersoner från Roks berättade att kvinnojourens arbete går allt mer mot att bli likt socialtjänstens arbete vilket kan leda till att de behöver börja dokumentera och anmäla till socialtjänsten vid misstanke om att barn far illa. De anmäler dock redan om de misstänker att ett barn far illa. De flesta av respondenterna menade att dessa krav kan medföra en negativ inverkan på kvinnojourens arbete då de aldrig tidigare setts som en myndighet utifrån. På en utav kvinnojouren upplevde medarbetarna att dessa nya krav inte stämmer överens med deras organisationskultur. Alvesson (2009) nämner att organisationskulturen har betydelse för effektivitet, tillväxt och framgångar för företaget. Organisationskulturen, samt på längre sikt dess tillväxt och framgångar, hotas därmed enligt respondenterna då de har svårt att identifiera sig med en myndighet och befärrar att kvinnor inte ska känna sig lika välkomna längre. Likväl som respondenter från Roks upplever respondenter från SKR att det nu ställs högre krav på kvinnojourens arbete. Respondenterna berättar att de nu ska bli en slags utförare av socialtjänst och behöver hålla en viss kvalitet och standard på sitt skyddade boende. Det ska till exempel finnas utbildad personal tillgänglig, hög säkerhet i form av larm, barnverksamhet samt fritidsaktiviteter för barn och kvinnor så de inte enbart sitter av tiden i

boendet. Medarbetarna från SKR uppgav dock inte att de upplevde dessa nya krav som negativa.

Skillnader i organisationskulturen som respondenterna har upplevt har till största del varit individuellt beroende och inte organisationsbunden. Medarbetarna på kvinnojourerna har identifierat sig med den kvinnojour där de arbetar och endast till viss del med SKR respektive Roks. Respondenterna har uppgett att de upplevt olika grad av sammanhållning på respektive kvinnojour där de inom vissa jourer tydligt poängterat betydelsen av sammanhållningen mellan medarbetarna. På andra jourer har de inte poängterat denna sammanhållning som väsentlig för arbetet. En respondent uttryckte arbetsklimatet på kvinnojouren så här: ”Jo att vi är en sån grupp som diskuterar mycket. Jag kan prata med [namn] och med [namn] och liksom att idag var det toppen eller idag var det...jag gjorde nog fel idag. Att vi har en bra öppenhet tycker jag” (Intervjuperson nr 2, Roks). En organisationskultur kan enligt Alvesson (2009) vara antagen från organisationen eller personligt bunden. Det kan vara svårt att avgöra om organisationskulturen är antagen eller personlig men alla de respondenterna vi intervjuat hade gemensamt att de uttryckte ett personligt intresse för deras yrkesområde vilket de hade innan de började arbeta inom Roks respektive SKR. Detta kan tyda på att kulturen inom jourerna till största del är personlig.

6. Avslutande diskussion

6.1 Sammanfattning och slutsats

I vår uppsats har vi redogjort för hur barnperspektivet tillämpas i några av Sveriges kvinnojourer. Den första av våra tre frågeställningar är: *Hur tillämpas barnperspektivet i det dagliga arbetet på kvinnojouren?* Efter att ha tagit del av respondenternas svar anser vi att kvinnojourerna tar hänsyn till ett barnperspektiv i allt arbete rörande barnen. Aspekter som att visa barnen respekt, att se till deras behov, lyssna på barnets åsikter, aktivera dem, ge dem trygghet och ett varmt välkomnande samt anpassa den fysiska miljön till barnen är återkommande svar under intervjuerna. Vidare belyser respondenterna att det är viktigt att tänka på sitt kroppsspråk så det inte upplevs som hotfullt utan istället gå ner på barnets nivå. Som det har framgått i vår teori samt tidigare forskning är detta aspekter som representerar ett barnperspektiv.

De konventionstexter i FN:s Barnkonvention som vi har valt att se närmare på (artikel 3, 9, 12 och 28) anser vi att alla kvinnojourer i största möjliga mån tillgodoser. I allt arbete

försöker kvinnojourerna tillgodose barnets bästa och de flesta jourer har en barnansvarig som specifikt ser till barnets behov. I början av vistelsen på kvinnojouren sker det sällan ett umgänge mellan barnet och dess pappa. Efter hand som barnets och mammans säkerhet är fastställd kan kvinnojourerna komma att hjälpa till med ett eventuellt umgänge. Medarbetarna på kvinnojourerna låter barnet fritt uttrycka sina åsikter och tar dem i beaktande efter ålder och mognad. Även barnets skolgång försöker i största möjliga mån tillgodoses så länge den inte är en risk för barnet. Hur snabbt en skolgång kan tillgodoses är varierande mellan vilken kommun kvinnojourerna är belägna i. Under intervjutillfällena kom det fram att ett flertal av kvinnojourerna inte tar emot äldre tonårspojkar, i detta fall från 16 år. Anledningen till att de inte är välkomna är till hänsyn för kvinnorna i det skyddade boendet då pojkar i 16-årsåldern kan ses som män och en del kvinnor kan uppleva alla mäns närvaro som obehaglig. Detta synsätt var för oss förvånande med tanke på att alla barn är barn upp till 18 år enligt FN:s Barnkonvention och borde behandlas därefter. Precis som en respondent tillhörande SKR menade anser vi att trots att pojkar till synes kan se ut som en man får man aldrig glömma att de bara är barn.

Vad säger organisationens stadgar och riktlinjer om hur barnperspektivet ska implementeras i arbetet? var den andra frågan vi ställde oss. Under intervjuerna framkom det att Roks har en barnpolicy samt riktlinjer gällande barn, dock upplevde inte respondenterna någon tydlig definition av barnperspektivet från Roks mer än att det ska genomsyra allt arbete. 2006 trädde en ny lag i kraft rörande barns rätt till skadestånd om de upplevt våld. Efter att denna lag trädde i kraft har Roks sedan 2008 utvecklat ett allt större fokus på barn men barnperspektivet skulle enligt en av våra intervjupersoner kunna utvecklas mer. Inom SKR har det skett en snabb utveckling av barnperspektivet. Det finns även här en definition av barnperspektivet, dock ingen som våra intervjupersoner tänker på i det dagliga arbetet. De upplever att de hela tiden tar barnperspektivet i beaktande. Eftersom kvinnojourerna är ideella föreningar har de stor rätt att själva utforma sin verksamhet men en del riktlinjer är utformade av Roks respektive SKR. Roks och SKR erhåller filmer, litteratur och övrigt arbetsmaterial samt kurser och utbildningar som kvinnojourerna kan ta del av vilket enligt vår uppfattning medför att de till viss del styr kvinnojourernas värderingar.

I respektive medlemsorganisations stadga kunde vi urskilja att de betonar olika aspekter av kvinnojoursarbetet där SKR betonar hur kvinnor och barn ska bemötas medan Roks betonar hur kvinnan ska stärkas till att bli självständig i förhållande till mannen. Vi upptäckte dock inga skillnader under intervjuerna som vi upplever kan kopplas till respektive

medlemsorganisation. Alla våra respondenter betonar till största del barnens situation vilket dock kan bero på att vi har förmedlat att det är vårt huvudsyfte i undersökningen.

Till sist ställde vi oss frågan: *Finns det skillnader gällande hur barnperspektivet tillämpas inom SKR respektive Roks?* De skillnader vi kunnat skildra har inte varit beroende av vilken medlemsorganisation intervjupersonerna tillhört utan har grundat sig i individuella värderingar och åsikter. Trots olika stadgar och riktlinjer från Roks och SKR upplevde inte vi organisationskulturen som beroende av medlemsorganisationen utan skilde sig mellan kvinnojourernas medarbetare. Då organisationskulturen inte visade sig vara gemensam för hela Roks respektive SKR hade vi förväntat oss att den i alla fall skulle kunna vara gemensam för den enskilda kvinnojouren. Dock upplevde vi på en del kvinnojourer skillnader i medarbetarnas synsätt inom samma kvinnojour till exempel gällande hur de ser på tonårpojkar, skillnader i kön och ålder, rättsväsendet i Sverige samt upplevelsen av samarbetet med andra myndigheter och organisationer. På två utav kvinnojourerna upplevde vi en starkare lokal organisationskultur än i övriga kvinnojourer. Intervjupersonerna från dessa kvinnojourer betonade vikten av sammanhållning mellan medarbetarna på jouren. Att ha en god sammanhållning kan enligt vår mening vara ett tecken på en stark organisationskultur.

Något vi anser vara viktigt att poängtera utöver våra frågeställningar är att vi upplevt att barns rättigheter i vissa fall åsidosätts på grund av kvinnans behov av skydd. Ett praktiskt exempel på detta kan vara när barnets skolgång inte kan tillgodoses på grund av att det finns en hotbild mot mamman. I dessa fall strider den uteblivna skolgången mot dels artikel 28 i FN:s Barnkonvention men även mot den allmänna skolplikten i Sverige. Barns rätt till umgänge med pappan är ett annat exempel på detta. I vissa fall är inte kvinnans säkerhet fastställd om ett umgänge mellan barnet och pappan finns. Detta kan strida mot artikel nio i FN:s Barnkonvention gällande barnets rätt till umgänge med sina föräldrar. Ett umgänge sker i många fall inte till en början av vistelsen i det skyddade boendet trots att detta kanske är barnets önskan. Ett tredje exempel kan vara i de situationer där tonårpojkar ses som vuxna redan vid 16 års ålder och inte får vistas på kvinnojourerna. Kvinnojourerna har som utgångspunkt att alla barn upp till 18 år är välkomna med sin mamma och alla är barn upp till 18 år enligt FN:s Barnkonvention. Det är i dessa fall kvinnornas behov av trygghet i det skyddade boendet som går före pojkarnas rätt att vara barn. Ovan nämnda exempel anser vi vara problematiska då barnens rättigheter åsidosätts. Det kan dock vara svårt i vissa fall att tillgodose dessa rättigheter då det kan vara svårt att hitta en praktisk lösning på dilemmat. I

dessa exempel strider kvinnans och barnets behov mot varandra vilket enligt oss gör situationen komplex.

6.2 Metodologiska reflektioner

Vårt val att använda oss av en semistrukturerad intervju i kombination med vinjettfrågor anser vi påverkat vår analys på så sätt att vi har erhållit konkreta svar från respondenterna på hur de praktiskt tänker i olika situationer. Utan vinjetterna anser vi att det hade varit svårt att få fram hypotetiska resonemang som för oss blir intressanta för vår analys. I efterhand insåg vi att metoden krävde mer tid än vad vi från början avsatt för varje intervju och vid vissa av intervjutillfällena genomfördes vinjettfrågorna hastigt. Detta dock beroende av hur mycket intervjupersonen hade att säga. Vid vidare forskning utifrån samma metod anser vi det vara lämpligt att avsätta en längre tid för varje intervjutillfälle. Hur vi utformat vinjetterna har påverkat hur respondenterna tolkat dem vilket lett till att vi erhållit olika svar. Att få olika svar anser vi varit positivt då det skildrat varje individs åsikter samt gett ett bredare perspektiv på barnperspektivet samt kvinnojourernas tillämpning av det.

6.3 Slutord

När vi påbörjade denna uppsats hade vi många tankar kring hur medarbetarna på kvinnojourerna ser på barn. Vi ställde oss frågande i inledningen om barn idag ses som en homogen grupp, kvinnans barn, eller som egna individer. Efter insamling av empiri anser vi, i alla fall på de kvinnojourer vi varit i kontakt med, att barn ses som egna individer med egna önskemål, behov och åsikter. Enligt våra respondenter har hela kvinnojoursrörelsen idag detta synsätt till skillnad från ett par år sedan. Detta synsätt började utvecklas mer år 2006.

Efter genomförandet av vår uppsats har många nya frågeställningar väckts. En av dem är huruvida empirin är styrd utifrån hur stor kommunen som kvinnojouren är verksam i är. Vi frågade oss om kvinnojurens arbete och resurser skiljer sig beroende av kommunens storlek. I vissa fall tänker vi oss att arbetet skilt sig åt beroende på kommunens storlek då vi upplevde att intervjupersonerna önskade ha möjlighet till att göra mer för barnen om de haft tillgång till större resurser. Det skilde även mellan de jourer vi varit i kontakt med utifrån hur många barn de hade möjlighet att ta emot och hur de var organiserade, vilket vi upplevde beror på kommunens storlek. Vidare hade vi givetvis tyckt att det vore intressant att ta del av barnens perspektiv av vistelsen på kvinnojouren samt hur de upplever att ett barnperspektiv beaktas. Som vi nämnt i 4.9 Etiska överväganden (s. 22) har detta inte varit möjligt då det inte vore etiskt korrekt att ta direkt kontakt med barn som vistas/vistats på en kvinnojour.

Referenser

Ahrne, Göran & Eriksson-Zetterquist, Ulla (2011) "Intervjuer". I Ahrne, Göran & Svensson, Peter, (red.): *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB.

Alvesson, Mats (2009) *Organisationskultur och ledning*. 2. uppl. Malmö: Liber AB.

Aspers, Patrik (2011) *Etnografiska metoder: Att förstå och förklara samtiden*. 2. uppl. Malmö: Liber AB.

Barnombudsmannen (2009) *Kom närmare*. Stockholm: Fritzes.

Barnombudsmannen (2013a) "Om barnkonventionen" (elektronisk) *Barnombudsmannens officiella hemsida* <<http://barnombudsmannen.se/barnkonventionen/>> (2013-03-27).

Barnombudsmannen (2013b) "Konventionstexten" (elektronisk) *Barnombudsmannens officiella hemsida* <<http://barnombudsmannen.se/barnkonventionen/konventionstexten/>> (2013-03-28).

Bender, Christine & Holmberg, Carin (2001) *När var och en sköter sitt... Hur ser stöd och hjälp ut till misshandlade kvinnor i kommuner utan kvinnojour?* Stockholm: Sköndalsinstitutets arbetsrapportserie nr 21.

Bolman, G. Lee & Deal, E. Terrence (2012) *Nya perspektiv på organisation och ledarskap*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. uppl. Malmö: Liber AB.

Coyne Imelda, Harder Maria & Söderbäck Maja (2011) "The importance of including both a child perspective and the child's perspective within health care settings to provide truly child-centred care" *Journal of Child Health Care*, 15, 2, 99-106.

Eriksson, Maria (red.) (2007) *Barn som upplever våld*. Stockholm: Gothia förlag AB.

Eriksson Maria, Oranen Mikko, Solberg Anne & Vatnar Solveig Karin Bö (2007) "Nordiska perspektiv på barn som upplever våld i sin familj". I Maria Eriksson (red.): *Barn som upplever våld*. Stockholm: Gothia förlag AB.

Eriksson, Maria (2009) *Barn, våld, familjerätt och kvinnojourarbete*. Stockholm: Roks.

Halldén, Gunilla (2003) "Barnperspektiv som ideologiskt eller metodologiskt begrepp" *Pedagogisk forskning i Sverige*, 8, 1-2, 12-23.

Hermansson Klara, Scheffer Lindgren Maria & Tengström Anders (2010) *Beskrivning och utvärdering av ideella kvinnojourer*. Stockholm: Karolinska institutet.

Hundeide Karsten, Pramling Samuelsson Ingrid & Sommer Dion (2011) *Barnperspektiv och barnens perspektiv i teori och praktik*. Stockholm: Liber AB.

Jergeby, Ulla (1999) *Att bedöma en social situation – Tillämpning av vinjettmetoden*. Stockholm: Centrum för utvärdering av socialt arbete (CUS).

Källström Cater, Åsa (2007) "Hur förhåller sig barn till våld i hemmet?". I Maria Eriksson (red.): *Barn som upplever våld*. Stockholm: Gothia förlag AB.

Lewis, Sarah & Roberts Albert (2000) "Giving them shelter: national organizational survey of shelters for battered women and their children" *Journal of Community Psychology*, 28, 6, 669-681.

May, Tim (2001) *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Näsman, Elisabeth (2004) "Barn, barndom och barns rätt". I Olsen, Lena (red.): *Barns makt*. Uppsala: Iustus Förlag AB.

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS (2007) "Värdegrund för Roks" (elektronisk) *ROKS:s officiella hemsida*
<http://www.roks.se/sites/default/files/pdf/vardegrund_for_roks.pdf> (2013-03-27).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS (2008) ”Roks etiska riktlinjer” (elektronisk) *ROKS:s officiella hemsida*
<http://www.roks.se/sites/default/files/pdf/roks_etiska_riktlinjer_tryck.pdf> (2013-03-27).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS (2010) ”Våra stadgar” (elektronisk) *ROKS:s officiella hemsida*
<http://www.roks.se/sites/default/files/pdf/information_om_roks_nov_2010.pdf> (2013-03-27).

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS (2013)
"Pressmeddelande från Roks" (elektronisk) *ROKS:s officiella hemsida*
<http://www.roks.se/sites/default/files/pdf/nyheter/130504_roks_statistik_2012.pdf> (2013-05-14).

Svenska FN-förbundet (2010) ”Vad gör FN för barns mänskliga rättigheter?” (elektronisk)
Svenska FN-förbundets officiella hemsida <<http://www.fn.se/fn-info/vad-gor-fn/vad-gor-fn-for-barn/barns-manskliga-rattigheter/>> (2013-04-04).

Svenska FN-förbundet (2012) ”Motion 2. Gör barnkonventionen till svensk lag” (elektronisk)
Svenska FN-förbundets officiella hemsida <<http://www.fn.se/om-oss/organisation/vad-ar-en-kongress/fn-forbundets-kongress-2012/antagna-motioner-vid-fn-forbundets-kongress-2012/motion-2-gor-barnkonventionen-till-lag-i-sverige/>> (2013-04-04).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2009) ”SKR:s stadgar” (elektronisk)
SKR:s officiella hemsida
<http://www.kvinnojouren.se/sites/default/files/page/0/2011/03/skr_s_stadgar_15356.pdf>
(2013-03-27).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2011a) ”Barn som upplever våld” (elektronisk) *SKR:s officiella hemsida* <<http://www.kvinnojouren.se/fakta/barn-som-upplever-vald/en-text-om-barn-som-upplever-vald>> (2013-05-14).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2011b) ”Ur barnens perspektiv” (elektronisk) *SKR:s officiella hemsida* <<http://www.kvinnojouren.se/ur-barnens-perspektiv-0>>
(2013-03-28).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2011c) ”Kvinnojourerna” (elektronisk) *SKR:s officiella hemsida* <<http://www.kvinnojouren.se/ur-barnens-perspektiv-0>> (2013-03-27).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2011d) ”SKR:s barnperspektiv” (elektronisk) *SKR:s officiella hemsida* <<http://www.kvinnojouren.se/fakta/barn-som-upplever-vald/skrs-barnperspektiv>> (2013-03-27).

Sveriges kvinno- och tjejjourers riksförbund, SKR (2011e) ”Barnperspektivet” (elektronisk) *SKR:s officiella hemsida* <<http://www.kvinnojouren.se/barnperspektivet>> (2013-03-27).

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Weinehall, Katarina (1997) *Att växa upp i våldets närhet. Ungdomars berättelser om våld i hemmet*. Umeå Universitet.

Överlien, Carolina (2011) "Abused women with children or children of abused women? A study of conflicting perspectives at women's refuges in Norway" *Child and Family Social Work*, 16, 1, 71-80.

Bilaga 1

Lund 130412

Information om deltagande

Vi är två socionomstudenter på Socialhögskolan vid Lunds Universitet. Vi läser nu sjätte terminen vilket innebär att vi håller på att skriva en C-uppsats. I vår uppsats har vi valt att undersöka hur medarbetarna i kvinnojourer ser på samt tillämpar barnperspektivet. Därför vänder vi oss nu till dig. Vi värdesätter din medverkan och erfarenhet högt för att kunna genomföra undersökningen.

Syftet med vår uppsats är att belysa hur kvinnojourer arbetar med barnperspektivet samt undersöka om det finns någon skillnad i hur de två medlemsorganisationerna Roks och SKR tillämpar barnperspektivet ur ett organisationsperspektiv. Vi kommer därför intervjua medarbetare inom såväl Roks som SKR.

För att få fram material till vår undersökning har vi valt att använda oss av intervjuer i kombination med vinjettfrågor. Vinjettfrågor är korta fiktiva fall, som vi utformat. De används för att på ett konkret sätt få fram era tankar kring den beskrivna situationen. Intervjun kommer ta cirka en timme och handlar om barnperspektivet, era arbetsrutiner och organisatoriska riktlinjer. Intervjuerna kommer att spelas in på band, om samtycke för detta ges, med anledning av att vi önskar kunna återge din berättelse på ett korrekt sätt.

Medverkan i undersökningen är frivillig. Du har som intervjuperson rätt att avbryta din medverkan när du vill eller välja att en viss del av din utsaga tas bort från resultatet. Detta kan du göra utan att ange skäl och kommer inte leda till några negativa konsekvenser för dig. Som intervjuperson kommer du vara anonym, varken namn eller arbetsplats kommer framgå. Det enda som kommer framgå är om du är en medarbetare inom Roks eller SKR. Utsagorna från intervjun kommer enbart att användas till denna undersökning och dess syfte. Det insamlade materialet kommer därför förstöras efter publikation.

Resultatet av uppsatsen kommer vi mejla till dig och du kommer även att kunna ta del av det via Lunds Universitets Publikationer, LUP:

<http://www.lu.se/forskning/sok-vara-avhandlingar-och-ovriga-publikationer>

Vid vidare frågor/funderingar får du gärna kontakta oss, annars ser vi fram emot att träffas.

Med Vänliga Hälsningar

Erika Rovina

[Redacted]

[Redacted]

Nina Stenmark

[Redacted]

[Redacted]

Handledare: Eva Palmblad, Lunds Universitet, E-post: [Redacted]

Bilaga 2

Intervjuguide

Bakgrundsinformation

Namn:

Ålder:

Hur länge har du arbetat på kvinnojouren?

Vilka arbetslivserfarenheter har du?

Har du någon utbildning? I så fall vilken?

Hur ser en typisk arbetsdag ut på kvinnojouren?

Barnperspektivet

Vad betyder begreppet barnperspektiv för dig? Har kvinnojouren någon definition av barnperspektivet?

Hur arbetar ni med barnperspektivet?

Gör ni något speciellt för att få fram barnperspektivet?

Arbetsrutiner

Vilka rutiner har ni kring barnen på jouren? (Inskrivning, utflyttning, bemötande osv.)

Är det något du tycker borde vara annorlunda vad gäller era rutiner?

Samarbetar ni med andra organisationer kring barnen? I så fall hur fungerar detta samarbete?

På vilket sätt skiljer sig rutinerna kring arbete med kvinnor med och utan barn?

Organisatoriska riktlinjer

Har organisationen tydliga riktlinjer över hur ni ska tillämpa barnperspektivet?

Erbjuder organisationen kurser eller utbildningar för er som arbetar på kvinnojouren?

(Allmänt, bemötande gentemot barn/kvinnor osv.)

Bilaga 3

Vinjett 1, Simon

Karin kommer till kvinnojouren tillsammans med sin 16-åriga son Simon. Karin har blivit utsatt för våld i hemmet av sin partner, Simons styvpappa. Simon har bevittnat när hans mamma blivit utsatt för fysisk och psykisk misshandel. Karin söker därför hjälp på kvinnojouren. Våldet har pågått en längre tid och nu eskalerat. Karin befarar sin och sonens säkerhet.

Hur resonerar Du kring dessa frågor?

- Vad händer inledningsvis när Simon och Karin kommer till kvinnojouren?
- Vad kan Simon och Karin erbjudas för hjälp?
- Simon önskar/önskar inte träffa sin styvpappa, hur ställer ni er till det? – Är det någon skillnad om föräldrarna haft gemensam vårdnad?
- Hur mycket kan Simon påverka vilka eventuella interventioner som kan bli aktuella?
- Hur resonerar Du om Simon och Karin har olika viljor och behov?

Bilaga 4

Vinjett 2, Goran, Saman & Tara

Evin kommer till kvinnojouren tillsammans med sin tre månader gamla son Goran, 11-åriga son Saman och sin 13-åriga dotter Tara. Evin har blivit utsatt för våld i hemmet av sin partner, de tre barnens pappa. Saman och Tara har bevittnat när deras mamma blivit utsatt för fysisk och psykisk misshandel. Evin söker därför hjälp på kvinnojouren. Våldet har pågått en längre tid och nu eskalerat. Evin befarar sin och barnens säkerhet.

Hur resonerar Du kring dessa frågor?

- Vad händer inledningsvis när barnen och Evin kommer till kvinnojouren?
- Vad kan de erbjudas för hjälp?
- Saman och Tara önskar/önskar inte träffa sin pappa, hur ställer ni er till det? – Är det någon skillnad om föräldrarna inte haft gemensam vårdnad?
- Hur mycket kan Saman och Tara påverka vilka eventuella interventioner som kan bli aktuella?
- Hur resonerar Du om Evin och barnen har olika viljor och behov?
- Hur resonerar Du kring Gorans bästa, då han inte har förmågan att uttrycka sina egna åsikter?

Bilaga 5

Vinjett 3, Mirjam

Vanessa kommer till kvinnojouren tillsammans med sin femåriga styvdotter Mirjam. Vanessa har blivit utsatt för våld i hemmet av sin partner, Mirjams pappa. Vanessa är Mirjams styvmamma. Mirjam har bevittnat när hennes styvmamma blivit utsatt för fysisk och psykisk misshandel. Vanessa söker därför hjälp på kvinnojouren. Våldet har pågått en längre tid och nu eskalerat. Vanessa befarar sin och Mirjams säkerhet.

Hur resonerar Du kring dessa frågor?

- Vad händer inledningsvis när Mirjam och Vanessa kommer till kvinnojouren?
- Vad kan Mirjam och Vanessa erbjudas för hjälp?
- Mirjam önskar/önskar inte träffa sin pappa, hur ställer ni er till det? – Är det någon skillnad om föräldrarna haft gemensam vårdnad?
- Hur mycket kan Mirjam påverka vilka eventuella interventioner som kan bli aktuella?
- Hur resonerar Du om Mirjam och Vanessa har olika viljor och behov?